

Колубарски округ

Колубарски округ простире се у северозападном делу Србије и захвата површину од 2.474 км², од којих највећи површину и број становника има центар округа, а то је град Ваљево. Колубарски округ чини град Ваљево и пет општина Уб, Лајковац, Мионица, Љиг и Осечина. Колубарски округ има око 195.000 становника који живе у 218 насељених места и села.

Град Ваљево је географски, привредни и културни центар Колубарског округа. Лоциран је у западној Србији и простире на површини од 905 км². Има повољан географски положај, налази се на реци Колубара, притоци реке Саве, 88 км од Београда. Кроз Ваљево пролазе магистрални путеви ка Јадранском мору, Босни и Херцеговини и Војводини, повезујући Ваљево с центрима Западне Србије - Ужицем, Шапцем, Лозницом и Бајином Баштом. Према попису становништва из 2002. године, на територији града Ваљева живи 96.761 становника, од чега 61.270 у граду, а 35.491 у насељеним местима. Ваљево има статус града од 2008. године. Место на ком се простире данашње Ваљево насељено је

још од млађег каменог доба на шта указују остаци пронађени у Петничкој пећини. Сврстава се међу најстарија градска насеља у Србији, а први пут се помиње 1393. године као трговачко средиште средњовековне Србије. Ваљево се убрзано развија у двадесетом веку, када и постаје важан индустријски и културни центар.

Општина Лајковац према попису из 2002. има 17.062 становника и смештена је у котлини средње Колубаре на надморској висини од око 120 метара. Град се налази на левој обали реке, 69 километара од Београда Ибарском магистралом, а 27 километара од Ваљева. Лајковац је једна од важнијих железничких станица на прузи Београд-Бар. Ратарство, сточарство, повратарство и воћарство најразвијеније су привредне гране ове општине. Варошица је настала проласком првог воза-легендарног *Ђуре* кроз ово место. Било је то 1908. године када је Лајковац већ био одређен за железничку станицу узаног колосека Обреновац-Лајковац и убрзо постаје највећа железничка станица узане пруге у Србији. У састав општине Лајковац поред варошице Лајковац улази и 18 насељених места.

Општина Љиг се састоји од 27 насеља и окружена је обронцима планина Рајац и Рудник који му дају печат брдско-планинског насеља. Љиг спада у привредно неразвијене крајеве Србије. Општина се простире на површини од 279 км² и броји 14.629 становника по подацима пописа из 2002. године. У општини се налазе 22 основне и две средње школе. Општина заузима површину од 279 км² од чега на пољопривредну површину одлази 18.295, а на шумску 7.918 хектара. На територији данашње општине Љиг се 1914. године одиграла позната Колубарска битка која је ушла у историју

српског народа. О томе данас сведочи споменик 1.300 каплара на Рајцу и бројна спомен обележја.

Општина Мионица се налази у Централној Србији и заузима површину од 329 км² од чега на пољопривредну површину отпада 21.787, а на шумску 8.700 хектара. Општина Мионица се састоји од 36 насеља. По подацима из 2002. године у општини живи 16.513 становника. У општини се налази 18 основних школа, док средњих школа нема.

Општина Осечина заузима површину од 319 км² од чега на пољопривредну површину отпада 21.100, а на шумску 9.151 хектара. Састоји од 20 насеља, а по подацима из 2002. године у општини живи 15.135 становника. У општини се налази 14 основних и једна средња школа.

Општина Уб простире се на 456.7 км² северозападно од Шумадије, 55 километра од Београда. Обухвата долине двеју река Тамнаве и Уба, као и ниске и благо брежуљкасте терене. У општини живи око 32.000 становника у 37 села. Прве људске заједнице формиране на подручју данашње општине Уб, према историјским траговима и траговима људске цивилизације који су откривени у данашњим насељима Трлић,

Калиновац, Бргуле и другим, потичу још из времена Винчанске културе, дакле у периоду око 5.000 година пре нове ере. У насељу Чучуге и данас постоје трагови из бронзаног доба. Од културно историјских споменика свакако је најзначајнији црква - манастир у селу Докмир који потиче из 15. века.

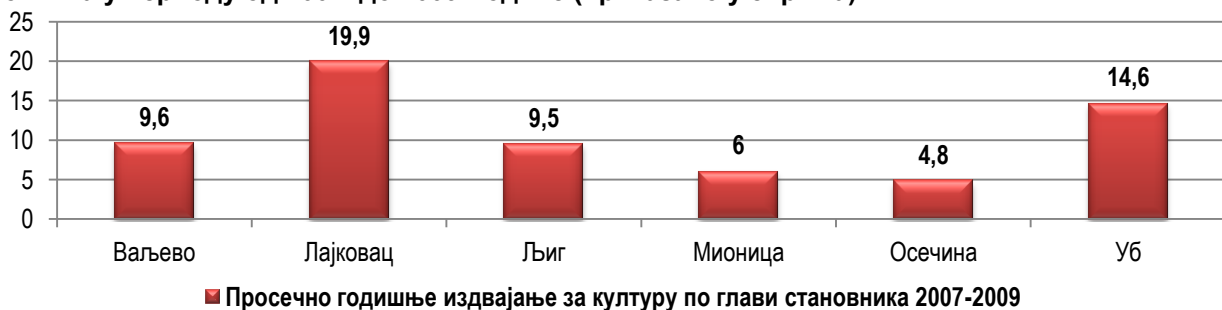
Највише становника као и највећу густину насељености у Колубарском округу има Град Ваљево. Када је реч о општинама, највише становника има општина Уб, а највећу густину има општина Лајковац.

Табела 1: Основни подаци о површини и броју становника у општинама

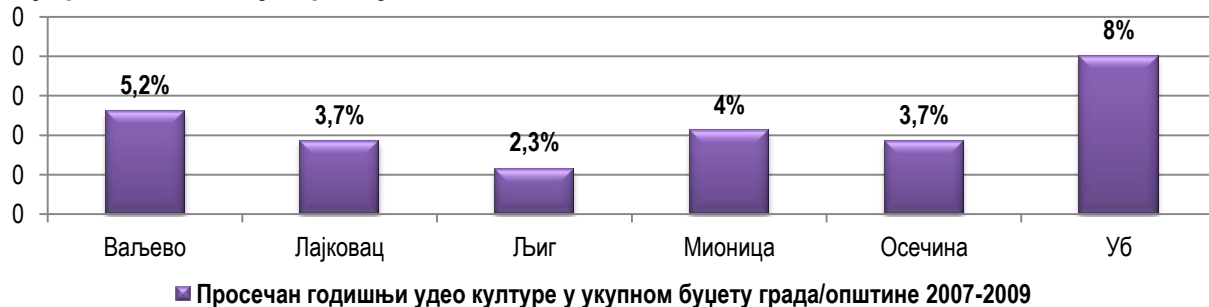
Општина	Површина територије општине у км ²	Број становника у општини према попису из 2002. године	Густина насељености по км ²	Просечно издвајање за културу по глави становника у периоду од 2007. до 2009. године	
				евра	дин
Ваљево	905	96.761	107	9,6	846,9
Лајковац	186	17.062	92	19,9	1694,8
Љиг	279	14.629	52	9,5	805,2
Мионица	329	16.513	50	6	510
Осечина	319	15.135	47	4,8	406,2
Уб	456	32.104	70	14,6	1245,9

Приказ 1: Рангирање градова/општина према просечном годишњем издвајању за културу по глави становника у периоду од 2007. до 2009. године (приказано у еврима)

Општина која највише средстава за културу издваја по глави становника је Лајковац, а општина са најмање средстава за културу по глави становника је Осечина.

Приказ 2: Рангирање градова/општина према просечном годишњем уделу културе у укупном буџету града/општине у периоду од 2007. до 2009. године

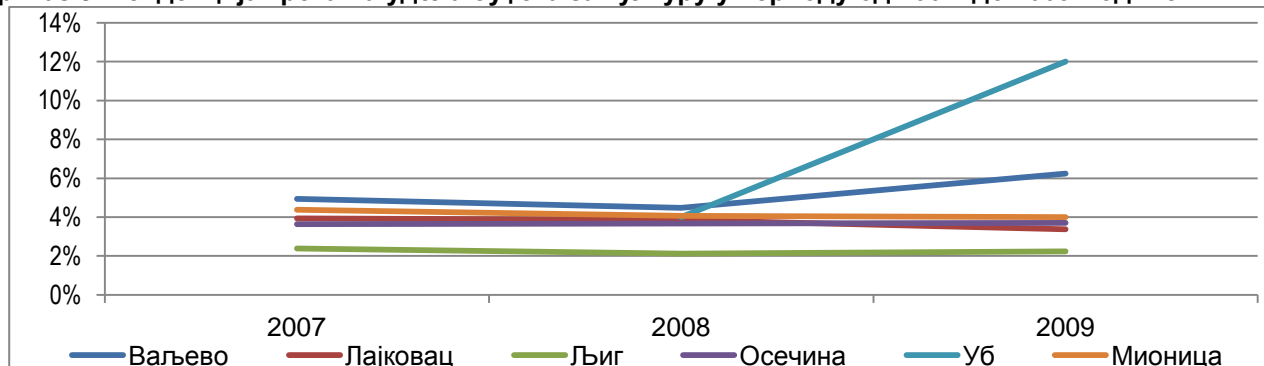

Табела 2: Подаци о финансирању сектора културе

Општина	Година	Укупан градски буџет у еврима	Укупан општински буџет у динарима	Буџет за културу у еврима	Буџет за културу у динарима	% од укупног општинског буџета
ВАЉЕВО	2007.	17.679.272,01	1.413.638.126,00	872.939,87	69.800.447,00	4,94
	2008.	20.886.364,76	1.700.814.278,00	987.658,69	80.426.825,00	4,47
	2009.	16.483.161,49	1.548.274.897,00	1.028.397,13	96.598.063,00	6,24
ЛАЈКОВАЦ	2007	8.805.848,96	704.117.444,45	346.896,08	27.737.880,40	3,94
	2008	10.289.117,14	837.861.329,02	395.856,04	32.235.270,00	3,85
	2009	8.450.504,90	793.76.184,08	285.100,47	26.779.687,60	3,37
ЉИГ	2007.	2.028.413,31	162.192.334,00	48.567,01	3.883.428,00	2,39
	2008.	2.196.506,48	178.865.476,00	46.683,34	3.801.508,00	2,12
	2009.	1.945.308,02	182.724.144,00	43.593,66	4.094.783,00	2,24
МИОНИЦА	2007.	2.381.577,48	190.431.412,00	104.346,42	8.343.561,00	4,38
	2008.	2.882.091,66	234.693.912,00	117.540,99	9.571.574,00	4,07
	2009.	1.957.278,58	183.848.547,00	78.479,56	7.371.640,00	4,00
ОСЕЧИНА	2007.	1.861.067,92	148.811.363,00	67.535,99	5.400.191,00	3,63
	2008.	2.090.400,05	170.225.039,00	76.760,00	6.250.705,00	3,67
	2009.	Н.п.	Н.п.	72.329,63	6.793.973,00	3,70
УБ	2007.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.
	2008.	8.596.150,40	700.000.000,00	368.406,45	30.000.000,00	4
	2009.	7.984.609,93	750.000.000,00	958.153,19	90.000.000,00	12

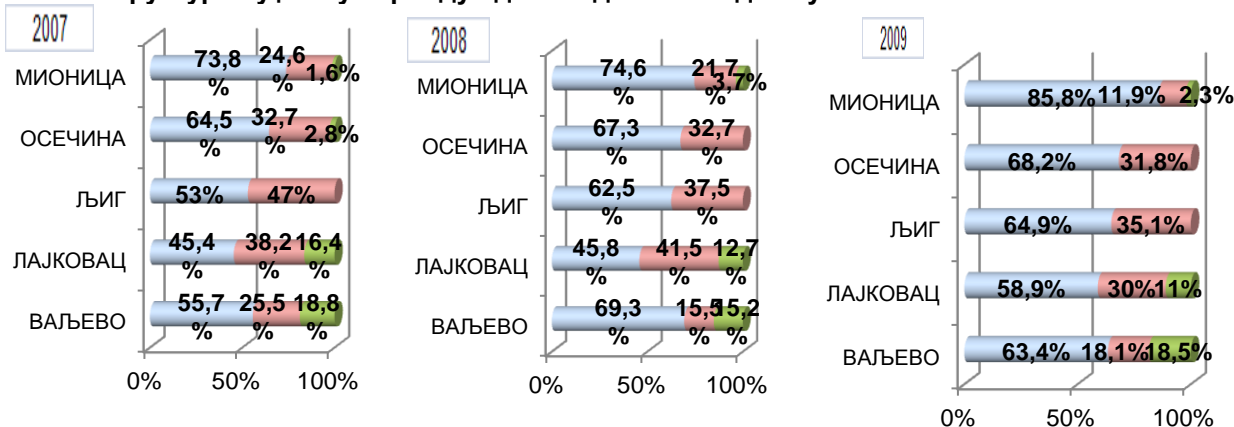
У периоду од 2007. до 2009. године буџет за културу у односу на буџете општина Колубарског округа једино је општина Уб забележила вишеструко увећање у односу 2008. и 2009. године. Буџет за културу града Ваљево има благи скок у 2009. години, у односу на 2007. и 2008. годину. У општинама Лајковац, Љиг, Мионица и Осечина буџет за културу држи константну вредност, без већих опадања и раста.

Приказ 3: Тенденција кретања удела буџета за културу у периоду од 2007. до 2009. године

Структура расподеле буџета показује да у свим општинама Колубарског округа највећи део средстава одлази на плате запослених у култури, следећи су материјални трошкови и на крају следе средства за материјалне трошкове. Општине Осечина и Љиг не издвајају средства за програме и пројекте, док општина УБ Заводу није доставила податке који се односе на структуру расподеле буџета општине за културу.

Приказ 4: Структура буџета у периоду од 2007. до 2009. године у општинама

• Организација и функционисање културе у оквиру локалних самоуправа

На нивоу града Ваљева, култура је у надлежности *Одељења за друштвене делатности, финансије, имовинске и инспекцијске послове Градске управе*. У општини УБ *Одељење за друштвене делатности и заштиту животне средине* је задужено за културу, док је у општини Лајковац култура у оквиру *Одељење за општу управу и друштвене делатности*. У општинама Осечина и Љиг *не постоји служба која је задужена за област културе*.

У оквиру одељења *Одељења за друштвене делатности, финансије, имовинске и инспекцијске послове Градске управе Ваљево* постоји радно место Самосталног стручног сарадника за културу чија су задужења да прати и спроводи прописе у области културе, прати остваривање делатности културе, припрема предлог финансијског плана за сваку буџетску годину, и прати њихово извршење, реализацију усвојених програма и финансијских планова, врши надзор над спровођењем законских прописа, сарађује са појединцима и институцијама из аматерског културног стваралаштва. У оквиру Градског већа постоји члан надлежан за културу и образовање. У оквиру општинског већа Општине Лајковац постоји члан надлежан за културу, а његове дужности су праћење стања и унапређења културе. Општине УБ, Осечина, Мионица и Љиг немају у оквиру општинског већа особе које су задужене за културу.

Када је реч о расписивању конкурса за финансирање пројеката из области културе у граду Ваљево постоји Савет који одлучује о избору пројеката који се финансирају из градског буџета, а његова улога је саветодавна. Од свих општина Колубарског округа, једино општина Лајковац расписује конкурсе, док општине УБ, Љиг, Мионица и Лајковац немају такав начин финансирања. Када је реч о општинама, општине УБ, Осечина и Лајковац не издавају из буџета за аматеризам, за разлику од општине Љиг. Средства за аматеризам у поменутој општини у 2007 износила су 4.377,18 евра (350.000,00 дин), за

2008. 4.420,88 евра (360.000,00 дин), док је у 2009.години издвојено 6.323,81 евра (594.000,00 дин). Општина Мионица издваја одређена средства за аматеризам, она су у 2007. износила 625,3 евра (50.000,00 дин),у 2008. 3.192,6 ера (260.000,00 дин) у 2009. 2.342,5 евра (220.000,00 дин) .

Ни град Ваљево, а ни преостале општине Колубарског округа немају скупштински савет за културу.

Када је реч о стратешким документима на нивоу града Ваљева, постоје два таква документа. То су Стратегија социјалног и економског развоја и Локални план акције за децу у којима се део односи на културу, а ту је и Стратегија о младима. Општина Љиг нема стратегију развоја општине, а када је реч о стратешким документима имају Стратегију руралног развоја општине Љиг. За разлику од општине Љиг, Лајковац има Стратегију развоја општине, Као и Стратегију о младима, у којој се један део односи и на културу.И општина Уб има Стратегију развоја општине, као и Стратегију социјалног и економског развоја са одређеним делом који се односи на културу. Општина Осечина нема Стратегију развоја општине , а од стратешких докумената има Стратегију о младима.Општина Миница има стратегију развоја општине.

Град Ваљево и општине Колубарског округа имају интернет презентације на којима се налазе основне информације о установама културе, као и информације о културним манифестацијама.

Табела 3: Доступност основних информација о култури општина на интернету

Општина	Званична интернет адреса града/општине	Да ли се налазе основни подаци о установама у култури?	Да ли се врши информисање о културним догађајима
Ваљево	www.valjevo.rs	Контакти и други подаци о установама	Стално
Лајковац	www.lajkovac.org.rs	Контакти и други подаци о установама	Повремено
Љиг	www.opstinaljig.org.rs	Контакти и други подаци о установама	Стално
Мионица	www.mionica.org	Контакти и други подаци о установама	Повремено
Осечина	www.osecina.org	Контакти и други подаци о установама	Повремено
Уб	www.opstinaub.org.rs	Контакти и други подаци о установама	Стално

Као највеће проблеме културе представници општина истичу недостатак средстава за програме као и недовољну стручност и бројност кадрова. Када је реч о приоритетима за улагање и развој установе културе у већини наводе опремање установа културе, као и неговање традиције и заштиту културне баштине.

Табела 4: Главни проблеми и приоритети у култури општина Колубарског округа

Општина	Највећи проблеми у култури	Приоритети за улагање и развој културе
Ваљево	1.Недовољна подршка савременом стваралаштву, 2.Недостатак средстава за програме, 3.Недовољна стручност и бројност кадрова	1.Опремање установа културе, 2.Едукација запослених у култури, 3.Савремено стваралаштво.
Лајковац	1.Недостатак средстава за реновирање објеката и улагање у инфраструктуру 2.Недовољна стручност и бројност кадрова 3.Недостатак средстава за програме	1.Неговање традиције и заштите културне баштине 2.Опремање установа културе 3.Едукација запослених у култури
Љиг	1.Недостатак средстава за програме 2.Недостатак средстава за реновирање објеката и улагање у инфраструктуру 3.Недовољна стручност и бројност кадрова	1.Опремање установе културе 2.Неговање традиције и заштите културне баштине 3.Културни аматеризам
Мионица	1.Недостатак средстава за реновирање објеката и улагање у инфраструктуру 2.Недостатак средстава за програме 3.Слаба заинтересованост грађана за културне садржаје	1.Опремање установе културе 2.Подстицање сарадње културе и привреде 3.Неговање традиције и заштите културне баштине
Осечина	1.Недостатак средстава за реновирање објеката 2.Недостатак средстава за програме 3.Недовољна стручност и бројност кадрова	1.Опремање установа културе 2.Едукација запослених у култури 3.Неговање традиције и заштите културне баштине
Уб	1.Недостатак средстава за програме 2.Недовољна стручност и бројност кадрова 3.Недовољна подршка савременом стваралаштву	1.Опремање установа културе 2.Културни туризам 3.Неговање традиције и заштите културне баштине

Када је реч о ангажовању особа за односе са јавношћу, Град Ваљево и општине Уб, Мионица и Љиг имају особе задужене за ту област, док у општинама Лајковац и Осечина то није случај.

• Културни ресурси општина

У Колубарском округу има 15 установа културе од којих се највећи број налази у граду Ваљеву. Према сазнањима Завода најактивнија цивилна културна сцена је, такође, у центру Колубарског округа-граду Ваљеву. Цивилни сектор општина Колубарског округа углавном се изражава кроз културно-уметничка друштва.

Табела 5: Преглед актера у култури у општинама округа (актери обележени црвеним словима нису Заводу доставили упитнике)

Колубарски округ	број	Установе	број	Удружења	број	КУД-ови
Ваљево 24 актера	7	-Матична библиотека Љубомир Ненадовић -Међуопштински историјски архив Ваљево -Модерна галерија - Народни музеј - Завод за заштиту споменика културе -Центар за културу Ваљево -ИУС Радован Мића Трнавац	12	-Књижевна заједница Ваљево - Књижевна омладина Ваљева - Ваљевско удружење ликовних стваралаца В.У.Л.С - Удружење грађана <i>Art revolution</i> -Клуб <i>Арс Нова</i> - Фото-кино клуб Ваљево -Удружење књижара и издавача Ваљево -Издавачко друштво Колубара - Позоришна труппа Мала сцена -Невладина организација <i>Добри људи</i> -Гудачки квартет МИСС -Друштво архитеката Ваљева	5	-КУД <i>Извор</i> - Фолклорна секција <i>Крушик</i> - КУД <i>Ђердан</i> - КУД <i>Градац</i> -КУД <i>Абрашевић</i>
Лајковац 3 актера	2	-Културни центар <i>Хаџи Рувим</i> -Градска библиотека Лајковац	0	Нема удружења	1	КУД <i>Железничар</i>
Љиг 2 актера	1	-Градска библиотека <i>Божидар Кнежевић</i>	0	Нема удружења	1	КУД <i>Лука Спасојевић</i>
Мионица 3актера	2	-Културни центар Мионица -Библиотека <i>Милован Глишић</i>	1	<i>Аматерско позориште Хомо луденс</i>	0	Нема удружења
Осечина 3 актера	1	-Народна библиотека Осечина	0	Нема удружења	2	КУД <i>Крушик-пластика</i> КУД <i>Младост</i>
Уб 4 актера	2	-Народна библиотека <i>Божидар Кнежевић</i> -Установа за културу и спорт <i>Културно спортски центар Уб</i>	1	Удружење ликовних уметника <i>Спектар</i>	1	КУД <i>Тамнава</i>
Укупно актера у Колубарском округу						38

Запослени у култури чине основу сваке установе културе. Највећи број запослених има центар Колубарског округа Град Ваљево, а најмање општина Љиг. Највећи број високообразованих у култури има, такође има Ваљево, а најмање општине Љиг и Осечина.

Табела 6: Број запослених према полу и образовању у установама културе

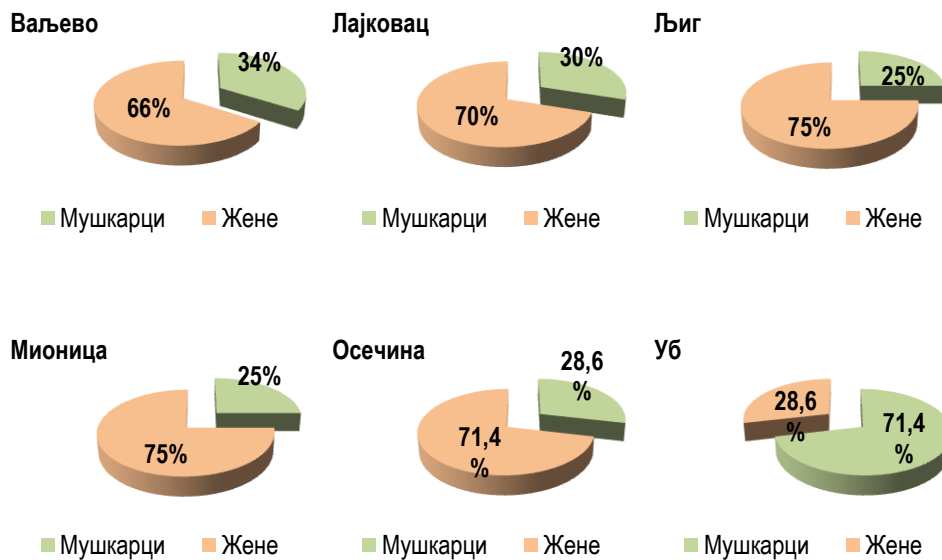
	Укупно	Мушки	Женски	ОШ	ССС	ВШ, ВСС
ВАЉЕВО	94	32	62	7	37	50
ЛАЈКОВАЦ	20	6	14	3	14	3
ЉИГ	4	1	3	/	2	2
МИОНИЦА	12	3	9	2	6	4
ОСЕЧИНА	7	2	5	1	4	2
УБ	21	15	6	/	11	10

Када је о полној структури реч, жене су бројније у свим општинама, сем у општини Уб, где су мушкарци у већини.

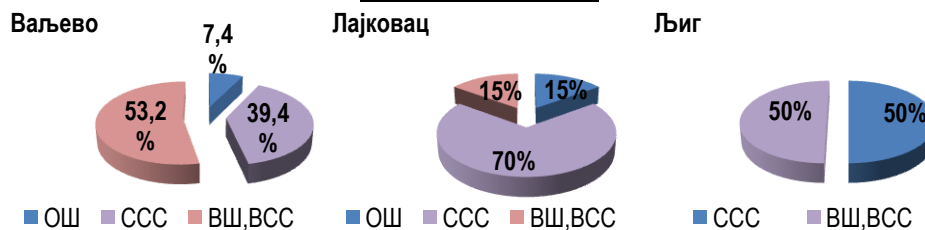
Образовна структура показује да у сектору културе средњеобразовани кадар предњачи у општинама Лајковац, Мионица, Осечина и Уб, док је у Ваљеву удео високообразованог кадра највећи. У општини Љиг средњеобразовани и високообразовани су изједначени.

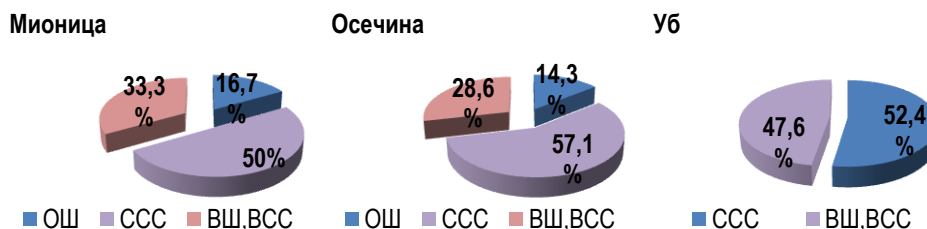
Приказ 5: Полна и образовна структура запослених у општинама Колубарског округа

ПОЛ

ОБРАЗОВАЊЕ

• Поливалентни центри општина Колубарског округа

Колубарски округ има четири поливалентна центра који се налазе у граду Ваљево и општинама Лајковцу, Мионици и Убу. Општине без установе културе овог типа су Љиг и Осечина.

Најмлађи поливалентни центар је у Убу, који је настао 1988.године. Преостала два су настала крајем педесетих година двадесетог века. Ниједна зграда у којима се налазе културни центри не спада под споменик културе.

Центар за културу Ваљево основан је 1956. године као Дом културе. Данашњи назив добија 2009. године по спајању три установе културе: Дома културе, Омладинског центра и Културно-просветне заједнице.

Табела 7: Подаци о оснивању и простору поливалентних центара

Назив установе	Општина/Град оснивач	Година оснивања	Година изградње зграде	Зграда – споменик културе
Центар за културу Ваљево	Ваљево	1956	1960.	Не
Културни центар Хаџи Рувим	Лајковац	Н.п.	Н.п.	Н.п.
Културни центар Мионица	Мионица	1958.	1958.	Не
Културно спортски центар Уб	Уб	1988.	1948.	Не

➤ Просторни капацитети

Када је реч о простору који користи Центар за културу Ваљева, треба рећи да је он у власништву града. Културни центар Хаџи Рувим из Лајковца располаже сопственим простором који има 1.317м². Простори Културног центра у Мионици и Културно спортског центра у Убу су уступљени. У Мионици располажу са 1.000м², а у Убу са 1.230м².

Највећим простором располаже Центар за културу Ваљево, док најмање квадратних метара има Културни центар општине Мионица.

Сви поливалентни центри Колубарског округа имају више простора у којима организују програме. Поред две сале, Центар за културу у Ваљево има и простор за изложбе. Културни центар Хаџи Рувим Лајковац поред сале, за програме, пре свега, за књижевне вечери користи и општинску салу, као и просторије у Дому младих. Културни центар Мионица, поред сале располаже и са Културним клубом у којима има 100 седећих и 100 стајаћих места. Културно спортски центар Уб у оквиру својих просторија користи и Галерију *Свети Лука* која има 100 места за седење.

Табела 8: Основни подаци о простору

Назив установе	Површина простора	Број простора за програме	Површина главне сале	Број места за седење у великој сали	Површина додатних простора за програме (изузимајући сцене на отвореном)
Центар за културу Ваљево	3.108 м ²	3	580 м ²	600	160 м ²
Културни центар Хаџи Рувим Лајковац	1.317м ²	1	268 м ²	365	32 м ²
Културни центар Мионица	1.000м ²	2	н.п.	300	60 м ²
Културно спортски центар Уб	1.230м ²	2	н.п.	294	50 м ²

Представници културних центара кроз упитник су оцењивали просторије за рад (канцеларије) и просторе за одржавање програма. Специфична је ситуација са Културним центром у Мионици, имајући у обзир да је општину пре неколико година погодио разоран земљотрес и да се још увек чека на добијање новог простора.

Табела 9: Оцене и проблеми простора

Назив установе	Оцена канцеларијског простора	Највећи проблем канцеларијског простора	Оцена простора за одржавање програма	Највећи проблем простора за одржавање програма
Центар за културу Ваљево	3	Потреба за реконструкцијом крова и плафона	4	Потреба за реконструкцијом крова и плафона
Културни центар Хаџи Рувим Лајковац	5	Нема проблема	3	Неадекватна биоскопска сала, нема грејање и дрвена седиште
Културни центар Мионица	1	Читав објект се налази у реконструкцији од земљотреса	1	Културни центар је измештен у привремени простор
Културно спортски центар УБ	3	Неадекватно грејање	3	Лоше стање пода, позорнице, као и завесе на позорници

➤ **Програми и публика**

Центар за културу Ваљево организује изложбе, пројекције и музичко-сценске програме. У оквиру Установе функционише Галерија 34 (у Тешњару), Аматерско позориште *Абрашевић*, КУД *Абрашевић*, КУД *Ђердан*, оркестар и хор *Абрашевић* и биоскоп *Централ*.

Културни центар Хаџи Рувим у оквиру упитника који је достављен Заводу није попунио податке који се односе на програме и посећеност.

Културни центар Мионица у оквиру своје делатности има изложбenu галерију, музеј, библиотеку, биоскоп, организује наступе културно-уметничких друштава, концерте савремене музике, трибине, предавања и књижевне вечери. У оквиру установе функционише и аматерско позориште. Обзиром на то да тренутно функционишу у уступљеном простору, због земљотреса, установа не располаже адекватним простором у оквиру које могу да организују програме, који су организовали у претходном периоду.

У оквиру Установе за културу и спорт УБ постоји аматерска сцена која носи име *Рахе Плаовића* и окупља поклонице позоришног аматеризма и представља наследнике Културно-уметничког друштва *Абрашевић*. Годишње се на сцену постави једна представа која се изводи у матичној кући и има више гостовања. У оквиру поливалентног центра делује и изложбена галерија, а имају и издавачку делатност.

Табела 10: Програми и посећеност поливалентних центара Колубарског округа

Назив установе	Садржаји/делатности	Тип садржаја* према организатору	Број програма у 2009. години	Број публике на програмима
Центар за културу Ваљево	Културно-уметничко друштво	сопствени	3	1.200
		гостовања	1	500
	Биоскопске пројекције	сопствени	134	2.701
	Позоришне представе	гостовања	10	5.000
	Хорски и оркестарски садржаји	сопствени	3	1.200
	Аматерско позориште	сопствени	4	2.000
КЦ Мионица	Нема услове за организовање програма			
Културно спортски центар УБ	Аматерско позориште	сопствени	5	1.500
		гостовање	11	3.800
	Изложбе	сопствени	12	3.000
	Позоришне представе	гостовања	7	2.000
	Издавачка делатност	сопствени	0	0

Према оценама представника установа, најпосећенији програми у центрима за културу Колубарског округа су позоришни. Све установе учествују у активној презентацији својих програма, а своје радно време прилагођавају програмима које организују.

Табела 11: Отвореност према публици и начини анимације

Назив установе	Најпосећенији програми према речима представника установе	Начини презентовања програма публици рангирани према учесталости коришћења	Период у години када је посећеност највећа	Радно време Установе
Центар за културу Ваљево	-позоришни -биоскопске пројекције	1.рекламни спотови на телевизији 2.рекламе на радију 3.плакати 4.флајери 5.рекламе у штампаним медијима 6.интернет 7.интернет социјалне мреже	јесен, зима	7-24ч
Културни центар Хари Руџић Лајковац	-музички -фолклорни	Подједнако се користе сви видови промоције: -флајери -плакати -социјалне мреже на интернету -рекламни спотови на телевизији -рекламе у штампаним медијима -рекламе на радију -интернет рекламе (банери и сл.)	април, мај, јун и јул	7-15ч, у зависности од програма
Културни центар Мионица	-ликовни -музички -фолклорни -трибински -позоришни	1.плакати 2.флајери 3. рекламни спотови на телевизији 4.рекламе на радију 5.рекламе у штампаним медијима	током лета	7-15ч, у зависности од програма
Културно спортски центар Уб	-позоришни -фолклорни	1.рекламни спотови на телевизији 2.рекламе на радију 3.плакати 4.флајери 5.рекламе у штампаним медијима 6.интернет 7.интернет социјалне мреже	од априла до септембра	7-15ч

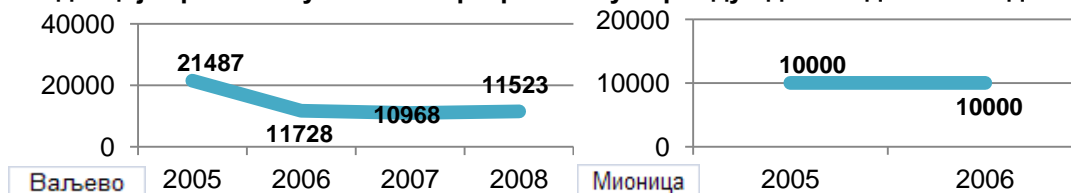
Установе културе, како би привукле публику да посете програме, користе форме личног позивања као што су позивнице на поштанске адресе, као и поруке на мобилне телефоне.

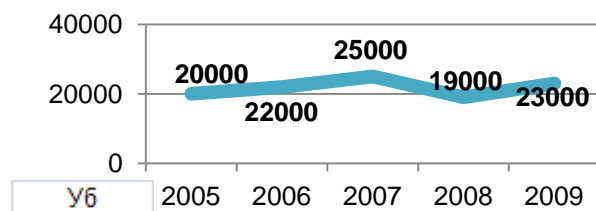
Када је реч о истраживањима потреба постојеће и потенцијалне публике Културни центри Колубарског округа немају праксу истраживања публике. Поливалентни центри града Ваљево и општина Мионица и Уб то не чине, док Културни центар Лајковац није доставио податке о овом питању.

Већина културних центара Колубарског округа спроводи евалуацију програма, на годишњем нивоу. Културно спортски центар Уб нема ту врсту праксе, док за Културни центар Лајковац Завод не располаже подацима.

У анализи тенденције кретања броја посетилаца на програмима културних центара узет је период од 2005. до 2009. године. Приметно је да Ваљевски културни центар бележи велики пад публике од 2005. године, која ће у наредне три бити готово преполовљена. Специфична је ситуација са Културним центром Мионице који је у 2005. и 2006. години имао око 10.000 посетилаца, а од тада се налази под реконструкцијом и није у могућности да прати број публике. Културно спортски центар Уб има добру посећеност са око 20.000 посетилаца годишње, уз мање осцилације, док културни центар Лајковца Заводу није доставио податке који се односе на број посетилаца у наведеном периоду.

Приказ 6: Тенденција кретања публике на програмима у периоду од 2005. до 2009. године

Од редовних програма ваљеовски Центар за културу традиционално организује *Ваљеовски цез фест* и фестивал *Тешњарске вечери*.

Културни центар *Хаџи Рувим* на територије општине Лајковац организује сваке годину прославу Градске славе, као манифестацију под именом *Колубарски рез*.

Културни центар Мионица организатор је две манифестације. *Мишићеви дани* представљају културно-историјску манифестацију у част Војводе Живојина Мишића, одржава се средином јула, а од 1997. године одржава се у континуитету. Такође, организатори су и *Регионалне смотре песничке народа мог*, кој се одржава од 2001. године средином месеца априла, а манифестација се организује са установама културе и образовања, са основним и средњим школама и културно-уметничким друштвима.

Установа за културу и спорт у Убу организатор је позоришног фестивала Александру Поповићу и Раши Плаовићи у част, под називом *Repassage fest*. Фестивал се одржава средином новембра и траје седам дана. Организују и Фестивал сценског стваралаштва деце Србије.

Сви поливалентни центри Колубарског округа наплаћују улазнице за своје програме, али у одређеним ситуацијама одобравају попусте.

Табела 12: Просечна цена улазница у поливалентним установама Колубарског округа

Установа	Просечна цена улазница	Попусти
Центар за културу Ваљево	300 до 500 дин	Попусти су одобрени за децу предшколског и школског узраста, студенти и пензионери
Културни центар Хаџи Рувим Лајковац	Н.п.	Н.п.
Културни центар Мионица	100 дин	Нема попушта
Културно спортски центар УБ	200 дин	Попусти су одобрени за ђаке

➤ Сарадња

Установе културе у Колубарском округу имају сарадњу на локалном, регионалном и националном нивоу, али не и на међународном. Културни центри сарађују међусобно на различитим нивоима сарадње – техничка, логистичка, сарадња на организацији догађаја и пројектима.

Центар за културу Ваљево активно учествује на сарадњи на свим нивоима, сем на међународном. Учесник је многих фестивала на територији Републике Србије.

Културни центар Лајковац Заводу није оставио податке о сарадњи са установама културе, а из разговора обављеног на терену закључује се да имају добру сарадњу са установама из Љига и Лазаревца.

Културни центар Мионица, такође, има сарадњу са установама културе на локалном и регионалном нивоу.

Културно-спортски центар УБ није доставио податке у упитнику који се односе на сарадњу.

Установе остварују сарадњу са школама кроз организацију програма (или кроз помоћ у организацији садржаја) за најмлађе суграђане.

Када је реч о програмима, који се организују за најмлађе, Културни центар Лајковац, организује позоришне представе за децу. Културни центар Мионица организује Смотру рецитатора у сарадњи са основним и средњим школама, као и предшколском установом *Невен*, са укупно око 300 малишана. Установа за културу УБ организује Фестивал сценског стваралаштва деце Србије који траје три дана. Фестивал је такмичарског карактера и посети га око 3. 000 учесника.

Сви поливалентни центри имају сарадњу са локалним медијима и то у циљу информисања грађана о догађајима из културе. Културни центар Хаџи Рувим има добру сарадњу са медијима. Културни центар Мионица сарађује са локалним штампаним и електронским станицама, а такође и издаје локални лист *Запис*. Установа за културу УБ сарађује са локалном телевизијском станицом ТВ *Сити*, регионалном ТВ *Маг* и регионалним новинама *Напред* Ваљево које прате сва догађања у установи.

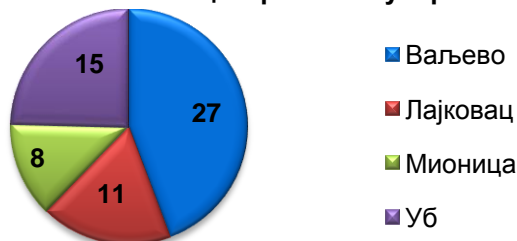
Табела 13: Сарадња са другим актерима у култури

Назив установе	Ниво сарадње					Тип сарадње
	Локални ниво	Регионални ниво	Национални ниво	Међународни ниво	Сарадња са центром округа	
Центар за културу Ваљево	Културно-уметничко друштво <i>Абрашевић</i> , Музеј, Архив, галерије	Културни центар Шабац	Позоришта, културни центри, фестивали	/	град Ваљево је центар округа	- техничка - логистичка - сарадња на организацији догађаја - сарадња на пројектима/ програмима
Културни центар <i>Хаџи Рувим</i> Лајковац	Н.п.	Народна библиотека у Љигу и Лазаревцу	/	/	/	- техничка - логистичка
Културни центар Мионица	Са културним актерима на нивоу општине	Са културним актерима на нивоу региона	/	/	Центар за културу Ваљево	- техничка - логистичка - сарадња на организацији догађаја - сарадња на пројектима/ програмима

➤ Кадрови

Највише запослених има Центар за културу Ваљево који има 27 запослених, потом Културно спортски центар у Убу. Следећи по броју запослених је Културни центар Лајковца са 11, а најмањи Мионица са осам запослених.

Приказ 7: Број запослених у поливалентним центрима Колубарском округу

Када је о старосној структури реч, кадрова до 30 година старости има мало, док је највише оних између 40 и 49 година старости. Према подацима Завода најмлађи кадар ради у Културно-спортском центру Уб са 47 година у просеку, а најстарији у Центру за Ваљево са 50 година.

Табела 14: Просечна старост запослених у установама

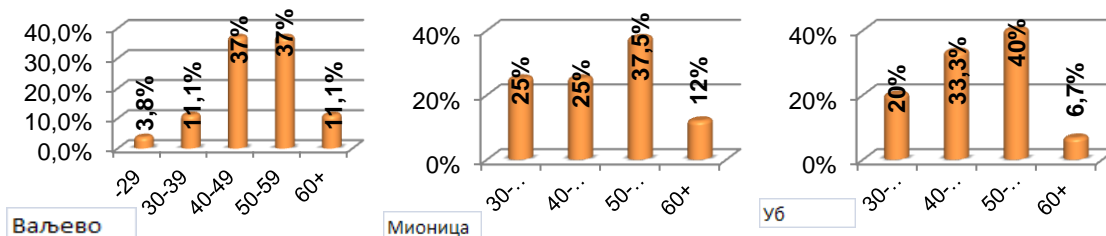
Назив установе	Просечна старост запослених
Центар за културу, Ваљево	50
Културни центар <i>Хаџи Рувим</i> Лајковац	Н.п.
Културни центар Мионица	48
Културно спортски центар Уб	47

Полна структура показује да су у два од три центра за културу бројнији мушкарци (Ваљево и Уб), док су у мионичком поливалентном центру бројнији припаднице женског пола. Лајковачки културни центар нију у упитнику доставио податке који се односе на запослене.

Приказ 8: Полна структура и број припадника мушког и женског пола у установама

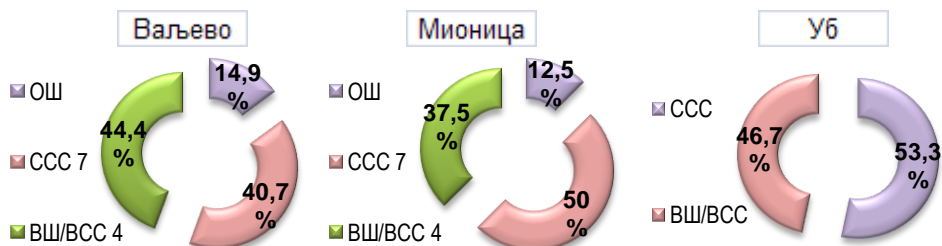

Приказ 9: Старосна структура кадрова у поливалентним установама

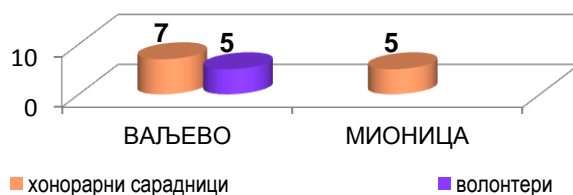
Када је о образовној структури реч, у културним центрима Колубарског округа преовлађују кадрови са средњом стручном спремом. Центар за културу Ваљева може да се похвали са највећим бројем високообразованих, у мионичком преовлађују средњеобразовани, док у Убу нема кадрова са основном школом.

Приказ 10: Образовна структура и број кадрова према стручној спреми у поливалентним установама

У раду установама културе помажу и хонорарни сарадници и волонтери. Такав је случај са Центром за културу у Ваљеву и Културним центром у Мионици.

Приказ 11: Број и тип сарадника у поливалентним установама

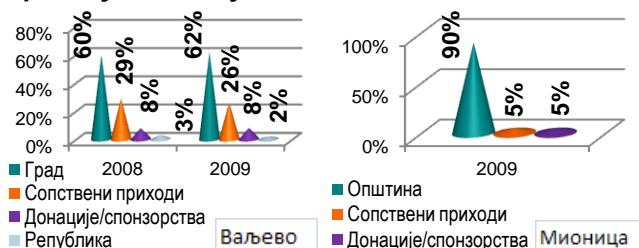
➤ **Буџет**

Када је реч о финансирању поливалентних центара Колубарског округа, два од четири нису доставили податке Заводу. Културни центар у Ваљеву већински финансира град, а потом следе сопствени приходи, донације и спонзорства, као и део из републичког буџета.

Мионички културни центар већину средстава добија из општинског буџета, а потом следе сопствени приходи, као и донације и спонзорства.

Поливалентни центри општина Лајковцац и Уб нису доставили Заводу податке који се односе на финансирање установа.

Приказ 12: Извори финансирања установа у 2008. и 2009. години

Укупан буџет Центра за културу Ваљево у 2008.години износио је 248.649,79 евра (20.248.000,00 динара), док је наредне године умањен на 226.492,28 евра (21.274.578,00 динара). За програме у 2008 издвојено је 76.730,71 евра (6.248.320,00 динара), а наредне године 60.152,90 евра (5.650.204,00 динара).

Буџет Културног центра Мионица у 2008.години износио је 99.682,63 евра (8.117.336,00 динара), а у 2009.години смањен је на 67.413,63 евра (6.332.209,00 динара). За програме у 2008. издвојено је 11.759,44 евра (957.592,00 динара), а наредне године сума је умањена на 7.355,04 евра (690.864,00 динара)

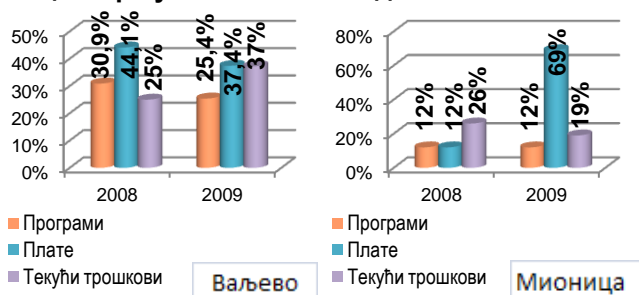
Подаци показују да пораст буџета у две посматране године није забележила ни једна установа.

Табела 15: Висина и расподела буџета поливалентних центара у 2008. и 2009. години

Општина	Година	Висина буџета	Структура буџета		
			Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
Центар за културу Ваљево	2008.	248.649,79 евра	101.876,66 евра	62.305,88 евра	76.730,71 евра
		20.248.000,00 дин	8.296.000,00 дин	5.073.680,00 дин	6.248.320,00 дин
	2009.	226.492,28 евра	80.147,04 евра	86.192,33 евра	60.152,90 евра
		21.274.578,00 дин	7.528.268,00 дин	8.096.106,00 дин	5.650.204,00 дин
Културни центар Мионица	2008.	99.682,63 евра	62.312,29 евра	25.610,90 евра	11.759,44 евра
		8.117.336,00 дин	5.074.202,00 дин	2.085.542,00 дин	957.592,00 дин
	2009.	67.413,63 евра	46.785,60 евра	13.272,99 евра	7.355,04 евра
		6.332.209,00 дин	4.394.604,00 дин	1.246.741,00 дин	690.864,00 дин

Табела о висини и расподели буџета показује да највећи удео у буџету углавном имају зараде запослених, док се на другом и трећем месту смењују материјални трошкови и програми и пројекти.

Приказ 13: Структура буџета центара у 2008. и 2009. години

Као што показује приказ 10, за програме из буџета Центар за културу града Ваљево издваја 30,9% у 2008. и 25,4% у 2009.години, док је Културни центар у Мионици у 2008. и 2009.години издвајао по 12% од укупног буџета установе.

Када је о инвестицијама реч, ваљевски, лајковачки и убски поливалентни центар не наводе последња инвестициона улагања. Када је реч о Културном центру Мионице, треба рећи да читаву инвестицију зграде Културног центра води Општина Мионица.

Када је о приоритетима реч, у Центру за културу Ваљево наводе реконструкцију крова, радове на сцени, гардеробама и оркестарској рупи као и радове у холу и на ветробрану, док остали поливалентни центри не наводе приоритетна инвестициона улагања.

➤ Проблеми

Проблеми поливалентних центара Колубарског округа углавном се своде недостатак простора и незадовољавајућу техничку опремљеност.

У Центру за културу Ваљево истичу да имају проблем са запуштеношћу простора и да су потребна већа улагања од стране града. У техничком делу наводи се да је проблем застарелост опреме, док је предлог да се нова опрема набави путем конкурса. Када је о кадровској структури реч, као и о финансијама и програмском делу, не наводе проблеме.

Културни центар *Хаџи Рувим* из Лајковца и Културни центар Мионице у упитнику нису попунили податке који се односе на проблеме установе.

У Установи културе УБ међу проблеме наводе недовољну опремљеност простора и као предлог решења наводе адаптацији. Техничка опремљеност требало би да се побољша новом компјутерском и аудио опремом. У делу који се односи на финансирање, кадрове и пројекте у Установи културе УБ не наводе проблеме.

Табела 16: Проблеми поливалентних установа Колубарског округа

Завод	Простор	Финансирање	Техничка опремљеност	Кадрови	Програми
Ваљево	Проблем са запуштеношћу простора	Нема проблема	Проблем застарелост опреме	Нема проблема	Нема проблема
УБ	Недовољно опремљен, потребна адаптација	Нема проблема	Недовољна опремљеност, потребна нова компјутерска и аудио опрема	Нема проблема	Нема проблема

• Библиотеке општина Колубарског округа

Све општине Колубарског округа имају библиотеку која функционише као самостална установа. Најстарију библиотеку има град Ваљево - 1868., а најскорије је основана библиотека у Осечини-1995. године.

Библиотека *Љубомир Ненадовић* најстарија је установа културе у Ваљеву и врши матичну функцију за библиотеке Колубарског округа (у Ваљеву, Лајковцу, Љигу, Мионици, Убу и Осечини). Основана је, од стране тадашње општине Ваљево, 1868. године као *Читаоница ваљевска* и била је трећа, по значају и величини, читаоница у тадашњој Србији (одмах после Београдског читалишта и Београдске грађанске касине). Активност читаонице прекинута је 1878. године због Српско-бугарског рата, а обновљена је 1907. године оснивањем *Грађанске читаонице* отворене у просторијама зграде Ваљевске гимназије. Избијањем Првог светског рата прекинуте су све активности које су поново обновљене 1932. године. Библиотека има седам одељења: Дечје одељење, Позајмно одељење, Научно одељење, Одељење периодике, Завичајно одељење, Служба обраде и Матична служба.

Градска библиотека Лајковац као установа културе основана је 1947. године. Библиотека баштини традицију колубарског библиотекарства која се може пратити од 1847. године када је библиотека Манастира Св. Ђорђа у Боговађи почела са издавањем књига. После Другог светског рата, лајковачка библиотека је, као библиотека и читаоница, деловала у оквиру Народног универзитета и Културног центра. Крајем 1995. године постаје независна установа културе.

Градска библиотека Љиг је једина установа културе у Општини. Градска библиотека прикупља књиге и други материјал, обрађује их и даље на коришћење корисницима. Веома важан сегмент библиотеке су програми из културе који су по садржају разноврсни- књижевне вечери, предавања, поетско-музички програми, изложбе слика и трибине, Библиотека организује десет година заредом *Љишке културне вечери* које се одржавају пре привредно-туристичке манифестације *Косидбе на Рајцу*.

Библиотека *Милован Глишић* основана је 1936. године од стране општине Мионица. Као установа културе организује књижевне вечери, изложбе, трибине, дебате и радионице.

Народна библиотека Осечина је установа која се бави прикупљањем, обрадом и издавањем на коришћење књига, новина и часописа, као и организацијом књижевних, сценско-музичких, ликовних и других програма. Библиотека у Осечини једина је установа културе у Општини.

Градска библиотека *Божидар Кнежевић* основана је 1872. године од стране Општине Уб. Почетком двадесетог века Уб је имао Радничку књижницу. Нова Радничка библиотека основана је 1912. године. После Другог светског рата библиотека је поново формирана као потреба обнављања просветног и културног живота у Убу. Издавањем библиотеке у самосталну установу стварају се услови за бржи и свестранији развој. Библиотека је организатор књижевних вечери, конкурса за најбољи литерарни рад и најбољи ликовни рад. Бави се и издавачком делатношћу.

Табела 17: Подаци о оснивању библиотека

Назив установе	Општина/Град оснивач	Година оснивања
Матична библиотека <i>Љубомир Ненадовић</i>	Ваљево	1868.
Градска библиотека Лајковац	Лајковац	1947.
Градска библиотека Љиг	Љиг	1952.
Библиотека <i>Милован Глишић</i>	Мионица	1936.
Народна библиотека Осечина	Осечина	1995.
Градска библиотека <i>Божидар Кнежевић</i>	Уб	1872.

➤ **Просторни капацитети**

Четири библиотеке Колубарског округа користе простор који им је дат на коришћење од стране општине без накнаде, то су Осечина, Мионица, Љиг и Ваљево. Једино библиотека у Убу има простор у свом власништву, док библиотека Лајковца користи простор уз новчану накнаду.

Највећим простором располаже Народна библиотека Осечине, а најмањим Библиотека Мионица. Већина библиотека располаже са простором а програме.

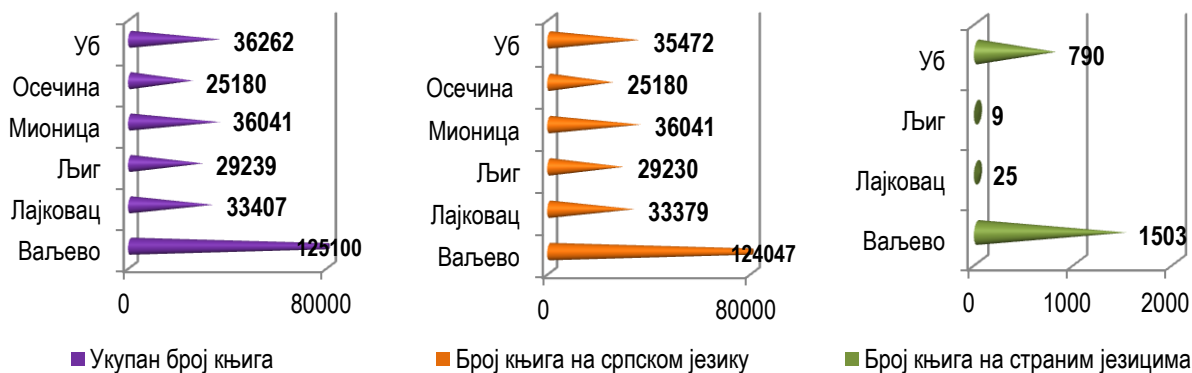
Табела 18: Основни подаци о простору библиотека

Назив установе	Површина простора	Број читаоница	Број места у читаоницама	Број простора за програме	Површина простора за програме	Број места за седење у сали за програме
Матична библиотека <i>Љубомир Ненадовић</i>	170м ²	2	210+70	3	170м ²	70
Градска библиотека Лајковац	186м ²	1	23+20	1	33,5м ²	23
Градска библиотека Љиг	140м ²	1	20	1	120 м ²	60
Библиотека <i>Милован Глишић</i> Мионица	98 м ²	1	30	1	50 м ²	30
Народна библиотека Осечина	760м ²	1	6	2	н.п.	н.п.
Градска библиотека <i>Божидар Кнежевић</i> Уб	168м ²	1	н.п.	/	н.п.	н.п.

➤ **Фонд, програми и корисници**

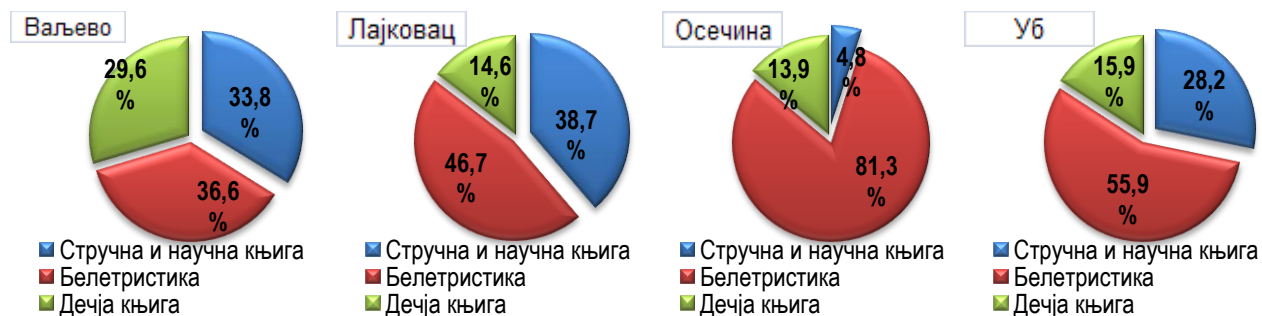
Када је реч о броју књига, највећим фондом располаже ваљевска библиотека, а најмањим библиотека Осечине. Најбогатији фонд стране књиге, такође, има Библиотека у Ваљеву.

Приказ 14: Број књига у библиотека Колубарског округа

Структура фонда показује да највећи удео стручне и научне књиге има Народна библиотека Лајковца, док дечје литературе највише има у Библиотеци Ваљево. Када је о књигама за особе са инвалидитетом реч, ниједна библиотека Колубарског округа нема штампана нити ЦД издања за слепе и слабовиде. Процес дигитализација, започела је једино ваљевска билиотека, која је до сада дигитализовала 92% завичајне грађе. Библиотеке Љига и Мионице нису доставиле податке о структури књижног фонда.

Приказ 15: Структура фонда у библиотекама Колубарског округа

У периоду од 2007. до 2009. године са највише књига свој фонд обновила је Градска библиотека *Божидар Кнежевић* из Уба, док је најмање књига у истом периоду набавила Библиотека *Милован Глишић* из Мионице.

Табела 19: Подаци о броју набављених публикација у периоду од 2007. до 2009. године

Назив установе	Број набављених публикација			Укупно
	2007	2008	2009	
Матична библиотека <i>Љубомир Ненадовић</i>	Н.п.	Н.п.	3.925	3.925
Градска библиотека Лајковац	885	1.090	1.156	3.131
Градска библиотека Љиг	1.205	746	900	2.851
Библиотека <i>Милован Глишић</i> Мионица	320	780	693	1.793
Народна библиотека Осечина	716	857	1.004	2.577
Градска библиотека <i>Божидар Кнежевић</i> Уб	1.030	2.221	1.533	4.784

Када је реч о средствима, град Ваљево највише издваја за допуну фонда библиотеке. Као матична за Колубарски округ Библиотека у Ваљево добија и највећа средства за откуп од Министарства културе. Градска библиотека Љиг и Народна библиотека Осечина нису доставиле податке о количини средстава које добијају за набавку нових књига.

Табела 20: Подаци о средствима за набавку књига

Назив установе	Година	Средства од општине/ града		Средства министарства културе		Број откупљених књига од средстава града и Министарства културе
		евра	динара	евра	динара	
Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљево	2007					
	2008	42.416,94	3.610.000,00	29.962,11	2.550.000,00	14.569
	2009					
Градска библиотека Лајковац	2006	3.118,99	262.340,00		Н.п.	937
	2007	1.969,29	157.465,00	3.908,19	312.500,00	707
	2008	2.079,45	169.333,00	43.59,48	355.000,00	1.034
	2009	1.382,95	129.901,00	4.258,46	400.000,00	1.009
Градска библиотека Љиг	2006	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	1.075
	2007	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	1.019
	2008	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	659
	2009	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	700
Библиотека Милован Глишић Мионица	2006	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	н.п.
	2007	/	/	3.908,19	312.500,00	625
	2008	/	/	4.359,48	355.000,00	770
	2009	/	/	4.288,57	402.828,80	599
Народна библиотека Осечина	2006	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	934
	2007	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	537
	2008	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	707
	2009	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	833
Градска библиотека Божидар Кнежевић УБ	2006	4.517,87	380.000,00	/	/	1.030
	2007	5.002,49	400.000,00	/	/	1.187
	2008	5.526,10	450.000,00	/	/	2.221
	2009	5.440,18	511.000,00	/	/	1.533

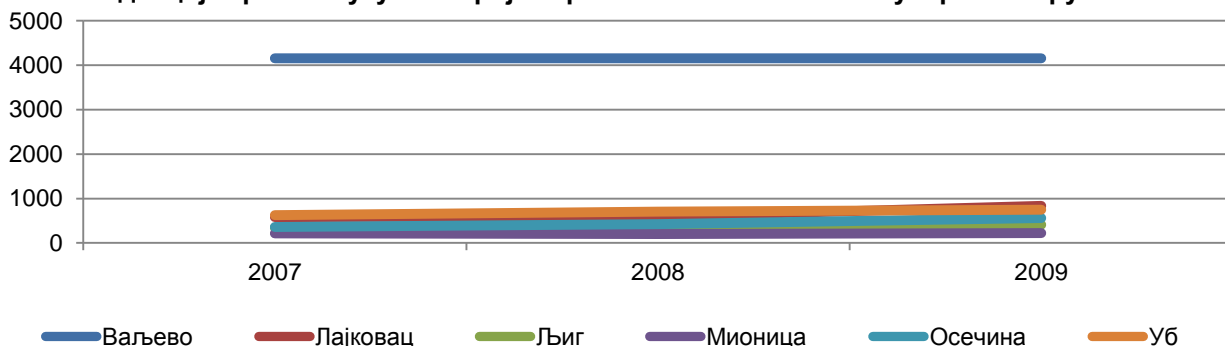
Највећи број корисника међу библиотекама Колубарског округа има матична ваљевска библиотека, а најмање библиотека у Мионици. У свим категоријама становништва као корисници најбројнији су чланови ваљевске библиотеке.

Табела 21: Број корисника библиотека у периоду од 2007. до 2009. године

Назив установе	Год.	Деца до 14 година	Ученици средњих школа	Студенти	Одрасли	Укупно по години
Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљево	2007					
	2008	1.232	1.263	604	1.053	4.152
	2009					
Градска библиотека Лајковац	2007	320	90	40	130	580
	2008	335	93	42	129	599
	2009	435	120	45	235	835
Градска библиотека Љиг	2007	126	94	20	107	347
	2008	119	82	26	91	318
	2009	173	106	31	103	413
Библиотека Милован Глишић Мионица	2007	63	57	7	91	218
	2008	64	51	13	75	203
	2009	128	13	9	54	223
Народна библиотека Осечина	2007	251	41	5	65	362
	2008	263	40	8	112	423
	2009	352	51	15	144	562
Градска библиотека Божидар Кнежевић УБ	2007	248	104	38	241	625
	2008	255	112	37	191	703
	2009	261	191	57	57	751

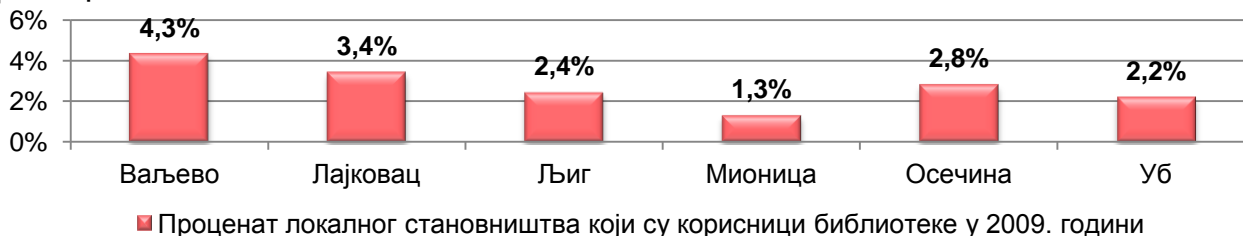
Тенденција кретања показује да је број корисника у већини библиотека у благом порасту у последње три посматране године.

Приказ 16: Тенденција кретања укупног броја корисника библиотека Колубарског округа

Када се сагледа кроз проценат локалног становништва, подаци показују да су грађани Мионице у најмањем броју корисника библиотеке (свега 1,3%), а да највише корисника има ваљевска библиотека.

Приказ 17: Рангирање општина према проценту локалног становништва који су у 2009. години били корисници библиотеке

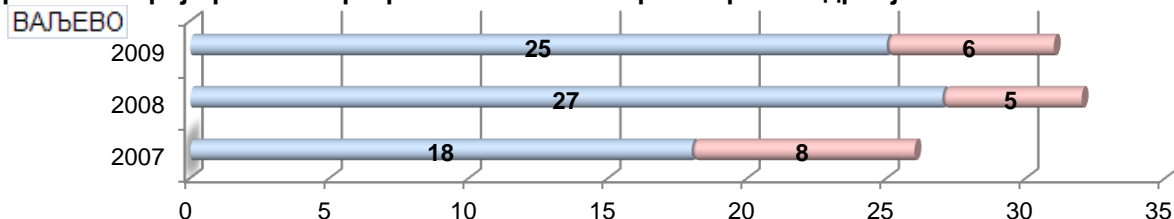
■ Процент локалног становништва који су корисници библиотеке у 2009. години

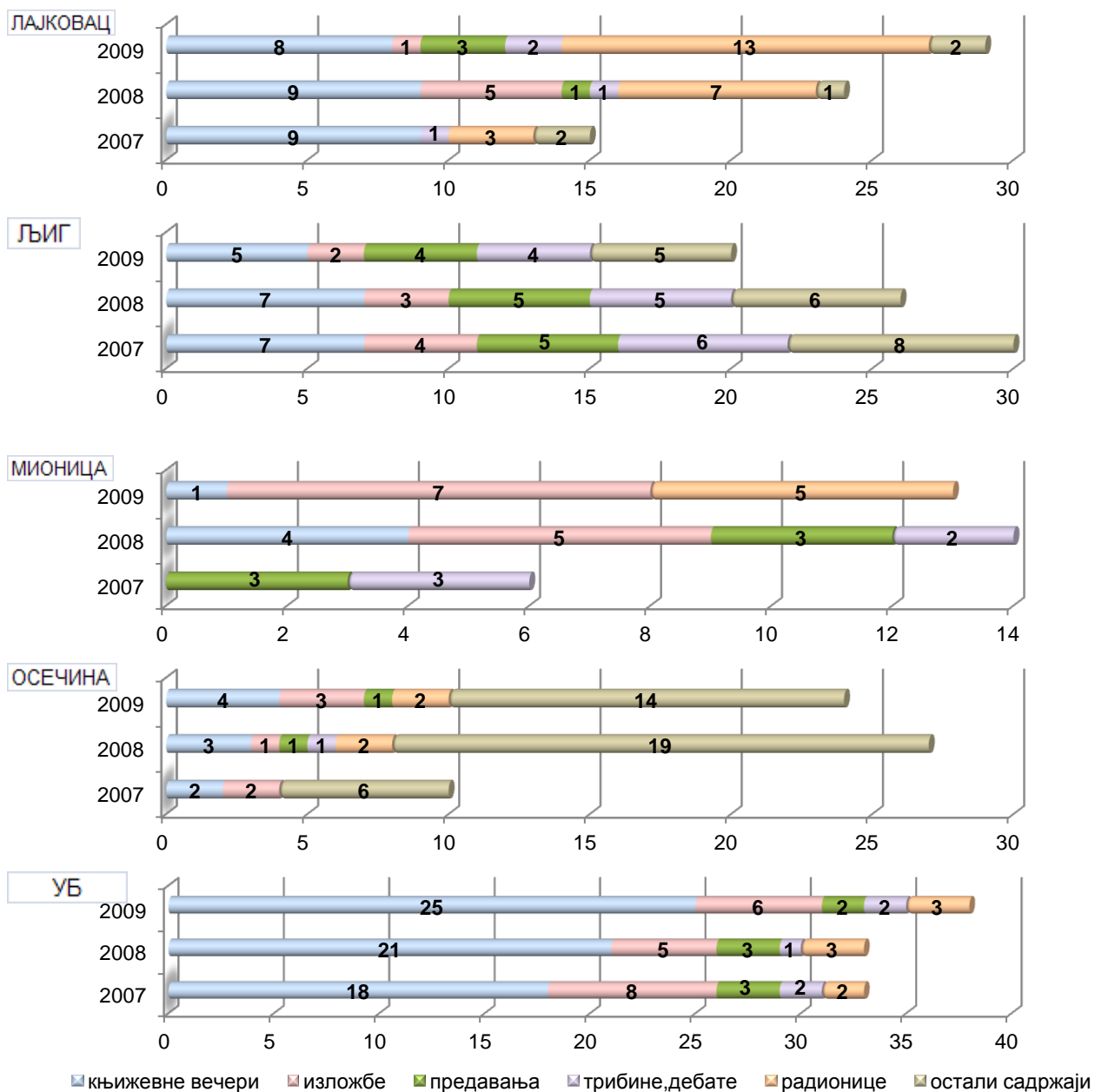
Већина библиотека у Колубарском округу организују додатне програме за публику: књижевне вечери, изложбе, предавања, трибине, радионице и друге садржаје (филмске пројекције, продајне изложбе књига, радио емисије, позоришне садржаје, музичке програме, наградне конкурсе). Највећи број програма има библиотека у Убу.

Табела 22: Број пратећих програма у периоду од 2007. до 2009. године

Назив установе	Укупан број програма по годинама		
	2007	2008	2009
Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљево	26	32	31
Градска библиотека Лајковац	15	24	29
Градска библиотека Љиг	30	26	20
Библиотека Милован Глишић Мионица	13	14	6
Народна библиотека Осечина	10	27	24
Градска библиотека Божидар Кнежевић Уб	33	33	36

Приказ 18: Број пратећих програма библиотека према врсти садржаја

Библиотеке у Ваљеву и Убу су умрежене у електронску базу Кобис (Cobiss), док библиотеке Осечине, Мионице, Љига и Лајковца не располажу тим програмом. Корисницима у Ваљеву и Убу су на располагању и компјутери за претраживање фонда.

Чланарине у библиотекама крећу се од 300 до 600 динара на годишњем нивоу, док су програми за све посетиоци бесплатни.

Табела 23а: Чланарина и рад са корисницима

Назив установе	Чланарина		Радно време
	редовна	попусти	
Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљево	600дин.	500 дин. за ђаке, предшколци, ученици првих разреда и особе са инвалидитетом не плаћају чланарину.	Радним данима: 8:00-20:00ч Суботом:8-13ч
Градска библиотека Лајковац	400дин.	право на попуст остварују ђаци, студенти, пензионере и особе са инвалидитетом	Радним данима: 7:00-19:00ч Суботом:7-13ч

Табела 236: Чланарина и рад са корисницима

Назив установе	Чланарина		Радно време
	редовна	попусти	
Градска библиотека Љиг	400дин.	попуст је омогућен ђацима, студентима, пензионерима и особама са инвалидитетом	Радним данима: 7:00-19:00ч Суботом:7-13ч
Библиотека <i>Милован Глишић</i> Мионица	300дин.	попуст за ђаке, студенте, пензионере и особе са инвалидитетом	Радним данима: 8:00-120:00ч Суботом:7-13ч
Народна библиотека Осечина	300дин.	попуст је омогућен ђацима, студентима, пензионерима и особама са инвалидитетом	Радним данима: 7:00-19:00ч Суботом:7-13ч
Градска библиотека <i>Божидар Кнежевић</i> Уб	400дин.	попуст за ђаке, студенте, пензионере и особе са инвалидитетом	Радним данима: 8:00-120:00ч Суботом:7-13ч

Када је реч о евалуацији програма, свега две библиотеке Колубарског округа то чине -ваљевска и лајковачка.

Три библиотеке Колубарског округа имају праксу годишње евалуације програма . Библиотека Ваљева то чини сваке године. Библиотека у Љигу повремено спроводи истаживања, последњи пут 2002.године. Библиотека у Убу евалуира путем анкете, а анкетање је спровела 2009.године.

Све библиотеке Колубарског округа документују своје активности на неки начин – видео записи програма, објављивање у штампи, слике након ликовних колонија, пресклипинг, архивирање.

➤ Сарадња

Све библиотеке Колубарског округа сарађују са матичном библиотеком у Ваљеву, као и са Народном библиотеком Србије.

Библиотека града Ваљева сарађије са установама културе на техничкој и логистичкој основи, а заступљена је и сарадња на организацији догађаја и на пројектима и програмима. Градска библиотека Љига сарађује са другим установама и удружењима на организацији догађаја. Библиотека у Убу сарађује на логистичкој основи, а има и заједничке програме и пројекте са установама културе и удружењима. Сарадња на организацији догађаја и на пројектима и програмима је заступљена у лајковачкој библиотеци. У Осечини сарадња је техничке и логистичке природе, а присутна је сарадња на организацији догађаја и на пројектима.

Међународну сарадњу остварује Библиотека *Љубомир Ненадовић* из Ваљева и Народна библиотека Осечина.

Када је о сарадњи са медијима реч, Библиотека Ваљева у партнерству је са локалним и националним шампаним и електронским медијима. Библиотеке Уба и Љига сарађују са локалним медијима, док у Мионици и Осечини немају ту врсту сарадње.

Табела 24а: Сарадња са другим актерима у култури

Назив установе	Ниво сарадње					Тип сарадње
	Локални ниво	Регионални ниво	Национални ниво	Међународни ниво	Сарадња са центром округа	
Матична библиотека <i>Љубомир Ненадовић</i> Ваљево	КПЗ Ваљево, Дом омладине, Дом културе Ваљево, Архив Ваљево	Библиотеке Колубарског округа	Задужбина <i>Десанка Максимовић</i> , Вукова задужбина, Матица Српска, Народна библиотека Србије, Матичне библиотеке, САНУ, Институт за проучавање језика	Библиотеке из окружења	Ваљево је центар округа	- логистичка - техничка - сарадња на организацији догађаја - сарадња на пројектима/ програмима

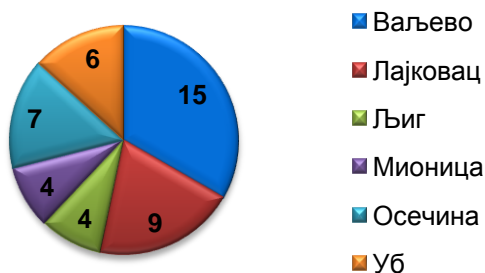
Табела 246: Сарадња са другим актерима у култури

Назив установе	Ниво сарадње					Тип сарадње
	Локални ниво	Регионални ниво	Национални ниво	Међународни ниво	Сарадња са центром округа	
Градска библиотека Лајковац	Културни центар Хаџи Рувим	/	/	/	Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљево	- сарадња на организацији догађаја - сарадња на пројектима/ програмима
Градска библиотека Љиг	КУД Лука Спасојевић	/	/	/	Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљево	- сарадња на организацији догађаја
Библиотека Милован Глишић Мионица	/	/	/	/	Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљево	- техничка
Народна библиотека Осечина	Културно-уметничко друштво	- Музеј града Ваљева, Центра за културу Вук Караџић Лозница	Кинотека, Београд	Домови културе и културно-уметничка друштва Босне и Херцеговине	Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљево	- логистичка - техничка - сарадња на организацији догађаја - сарадња на пројектима/ програмима
Градска библиотека Божидар Кнежевић Уб	Установа за спорт и културу Уб	Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљево	/	/	Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљево	- логистичка - сарадња на организацији догађаја - сарадња на пројектима/ програмима

➤ Кадрови

Међу библиотекама Колубарског округа највише запослених има ваљевска библиотека, затим библиотека у Лајковцу. У Мионици и Осечини библиотечком делатношћу бави се мање од петоро запослених.

Приказ 19: Број запослених у библиотекама Колубарског округа

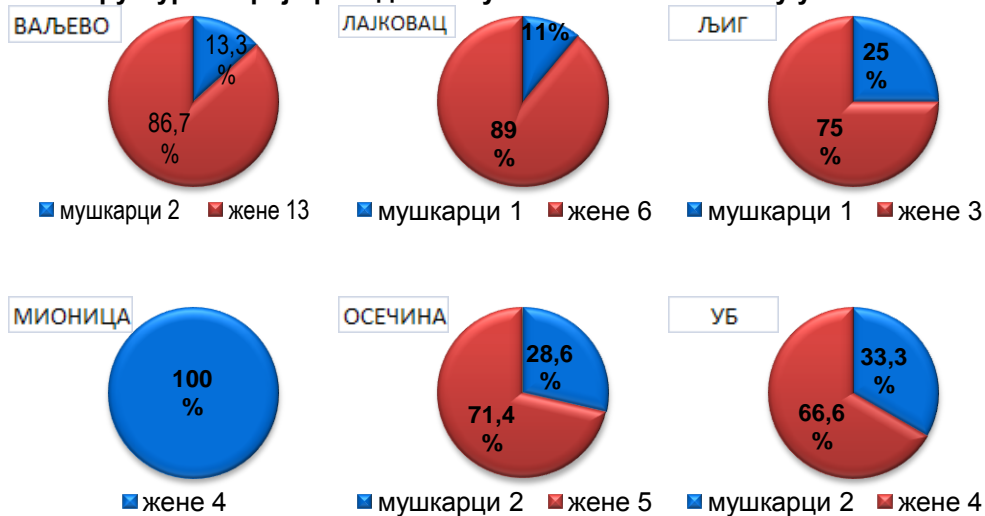

Старосна структура показује да свега две библиотеке Колубарског округа имају просечну старост испод педесет година. Најмлађи кадар је у лајковачкој библиотеци, а најстарији у библиотеци Уба. Полна структура показује да су у свим библиотекама бројније жене.

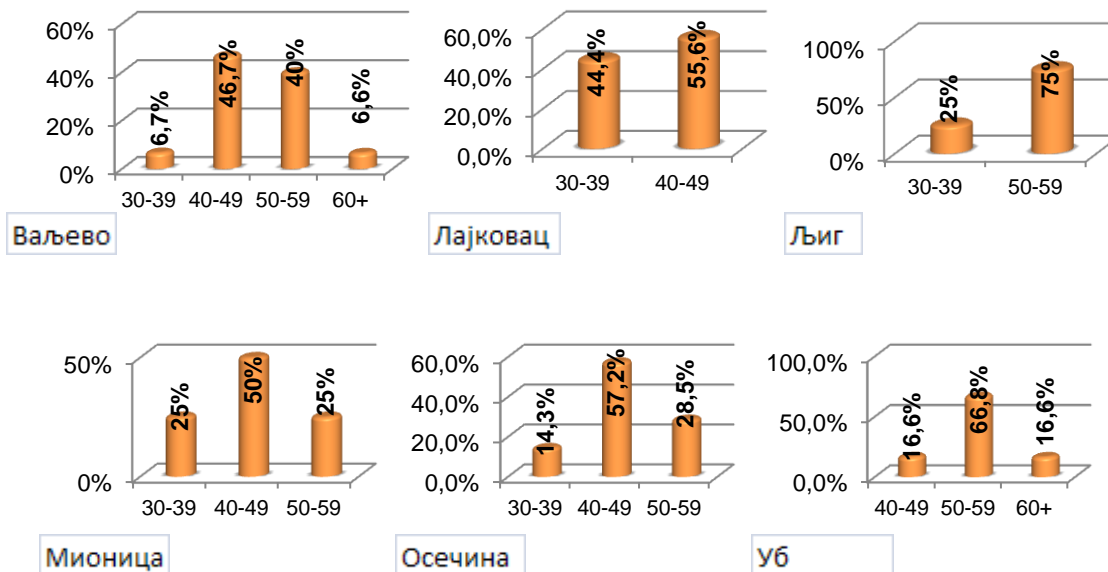
Табела 25: Просечна старост запослених у установама

Назив установе	Просечна старост запослених
Матична библиотека <i>Љубомир Ненадовић Ваљево</i>	50
Градска библиотека Лајковац	41
Градска библиотека Љиг	51
Библиотека <i>Милован Глишић</i> Мионица	51
Народна библиотека Осечина	45
Градска библиотека <i>Божидар Кнежевић</i> Уб	52

Приказ 20: Полна структура и број припадника мушког и женског пола у установама

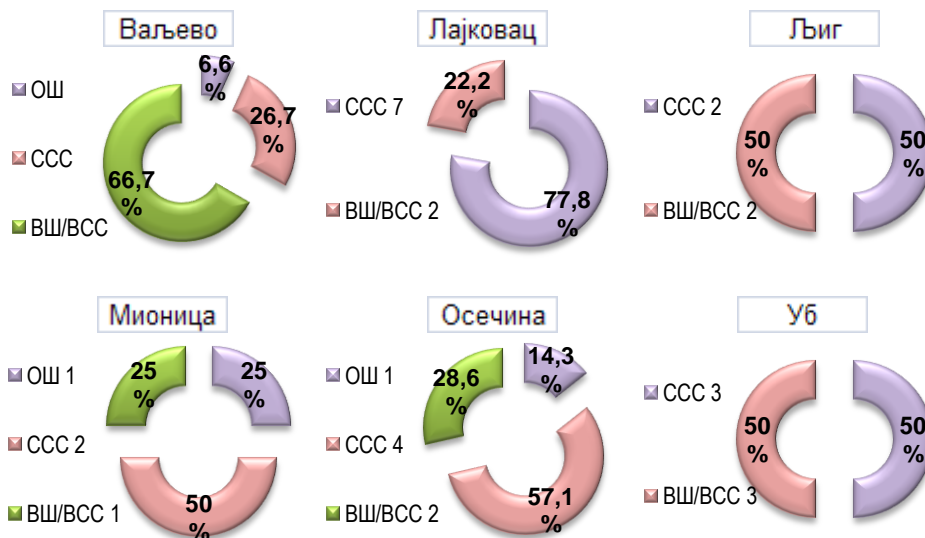

Приказ 21: Старосна структура кадрова у установама

Када је о образовној структури реч, библиотека Ваљева је једина чији је кадар већински високообразован. Средњеобразованих има највише у библиотеци Осечине, док основнообразованих има у библиотекама Ваљева, Мионице и Осечине.

Приказ 22: Образовна структура и број кадрова према стручној спреми у установама

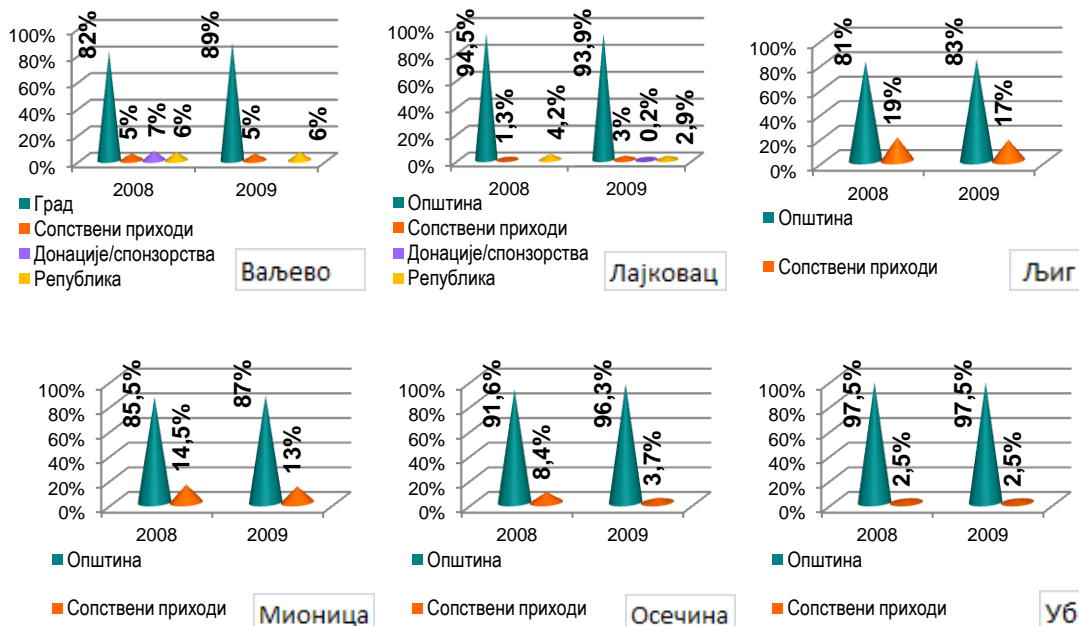

Када је реч о волонтерима, у библиотекама Осечине, Мионице и Љига истичу да немају потребу за њима. Ни библиотека у Убу нема волонтере, али изражава потребу за њима. У библиотеци Лајковца на пословима стручних сарадника разних профила ангажовано је до три волонтера.

➤ **Буџет**

Библиотеке Колубарског округа се највећим делом финансирају из општинског буџета. Други извор прихода су сопствена средства у библиотекама Љига, Мионице, Осечине и Уба.

Приказ 23: Извори финансирања установа у 2008. и 2009. години

Највећи укупан буџет, према броју запослених и броју програма, као и средства за програме, и у 2008. и у 2009. години имала је библиотека у Ваљево. Најмање средстава добија библиотека у Мионици. Библиотека општине Осечина није доставила податке који се односе на 2009. годину.

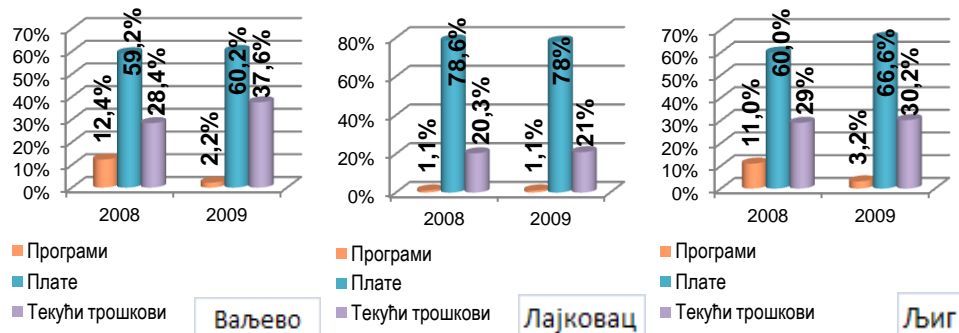
Пад буџета у 2009. години забележиле су све библиотеке Колубарског округа- Ваљево, Лајковац, Љиг, Мионица и Уб, док податке за 2009.годину, Завод није добио од поменуте установе.

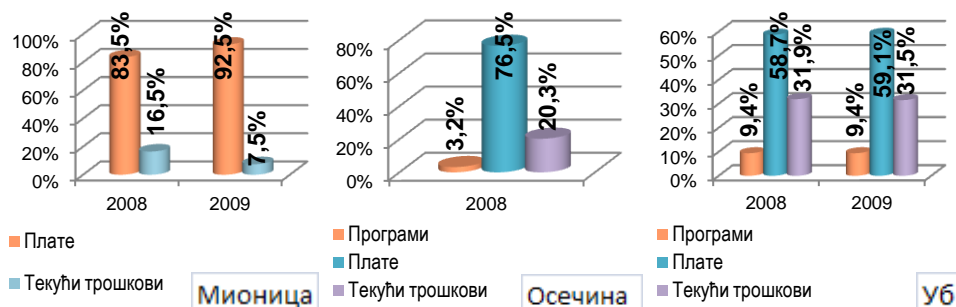
Табела 26: Висина и расподела буџета библиотека у 2008. и 2009. години

Општина	Година	Висина буџета	Структура буџета		
			Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљево	2008.	211.035,49 евра	124.914,35 евра	60.025,69 евра	26.095,46 евра
		17.185.000,00 дин	10.172.000,00 дин	4.888.000,00 дин	2.125.000,00 дин
	2009.	203.671,43 евра	122.643,61 евра	76.630,96 евра	4.396,86 евра
		19.131.000,00 дин	11.520.000,00 дин	7.198.000,00 дин	413.000,00 дин
Градска библиотека Лајковац	2008.	117.877,78 евра	92.752,46 евра	23.848,18 евра	1.277,14 евра
		9.599.000,00 дин	7.553.000,00 дин	1.942.000,00 дин	104.000,00 дин
	2009.	109.091,06 евра	85.147,88 евра	22.782,75 евра	1.160,43 евра
		10.247.000,00 дин	7.998.000,00 дин	2.140.000,00 дин	109.000,00 дин
Градска библиотека Љиг	2008.	40.948,28 евра	24.758,66 евра	11.891,55 евра	4.298,08 евра
		3.334.492,00 дин	2.016.142,00 дин	968.350,00 дин	350.000,00 дин
	2009.	36.112,86 евра	24.079,24 евра	10.883,83 евра	1.149,78 евра
		3.392.106,00 дин	2.261.780,00 дин	1.022.326,00 дин	108.000,00 дин
Библиотека Милован Глишић Мионица	2008.	33.070,60 евра	27.630,48 евра	5.440,14 евра	/
		2.693.000,00 дин	2.250.000,00 дин	443.000,00 дин	/
	2009.	22.420,78 евра	20.728,05 евра	1.692,74 евра	/
		2.106.000,00 дин	1.947.000,00 дин	159.000,00 дин	/
Народна библиотека Осечина	2008.	62.702,78 евра	41.594,49 евра	12.734,58 евра	1.989,39 евра
		5.106.000,00 дин	3.907.000,00 дин	1.037.000,00 дин	162.000,00 дин
Градска библиотека Божидар Кнежевић Уб	2008.	54.032,95 евра	32.014,52 евра	17.388,78 евра	5.120,85 евра
		4.400.000,00 дин	2.607.000,00 дин	1.416.000,00 дин	417.000,00 дин
	2009.	50.771,47 евра	30.128,59 евра	16.139,56 евра	4.790,77 евра
		4.769.000,00 дин	2.830.000,00 дин	1.516.000,00 дин	450.000,00 дин

Највећи удео у буџету библиотека имају зараде запослених, а најмањи програми установа. Изузетак је библиотека у Мионици, која због свог тренутног смештаја у просторијама Основне школе није у могућности да организује програме, па стога и не издваја средства за њих.

Приказ 24: Структура буџета библиотека у 2008. и 2009. години

Као што показује приказ 20, за програме из буџета највише издваја Библиотека града Ваљева у 2008., док за 2009. годину највише средстава је издвојила општина УБ.

Када је о инвестицијама реч, у периоду последње три године, четири од шест библиотека Колубарског округа су имале ту врсту улагања.

Приоритетна инвестициона улагања, како наводе у библиотеци града Ваљева, су систем дојаве пожара, измену прозора и уређење дворишта.

У лајковачкој библиотеци као приоритетна инвестициона улагања наводе решавање имовинско-правних односа, као и откуп и давање на коришћење 186м² садашњег простора.

Као приоритети за улагања у библиотеци Осечине наводе целокупну реконструкцију и адаптацију библиотеке.

Табела 27: Последња инвестициона улагања у библиотеке Колубарског округа

	Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Матична библиотека Љубомир Ненадовић Ваљevo	Књиге	Град Ваљevo	2008.	20.999,17	1.710.000,00
	Књиге	Република Србија	2008.	10.131,18	825.000,00
	Рачунарска опрема	Град Ваљevo	2008.	736,81	60.000,00
	Клима уређај	Град Ваљevo	2008.	614,01	50.000,00
	Полице за књиге	Град Ваљevo	2008.	614,01	50.000,00
Градска библиотека Лајковац	Административна опрема	Општина Лајковац	2007.	1.448,2	119.000,00
	Административна опрема	Општина Лајковац	2008.	1.289,42	105.000,00
	Административна опрема	Општина Лајковац	2009.	6.270,52	589.000,00
Градска библиотека Љиг	Реконструкција зграде	НИП	2007.	56.278,00	4.500.000,00
Народна библиотека Осечина	Пројектор	Општина Осечина	2008.	2.431,48	198.000,00
	Набавка опреме	Општина Осечина	2008.	1.473,63	120.000,00
	Набавка опреме	Општина Осечина	2008.	946,80	77.000,00
	Пројектор	Општина Осечина	2009.	5.120,80	481.000,00
	Набавка опреме	Општина Осечина	2009.	425,85	40.000,00
	Набавка опреме	Општина Осечина	2009.	1.362,71	128.000,00

➤ Проблеми

Просторни капацитети библиотека Колубарског округа представљају велики проблем, пре свега због недостатка депоа и простора за дечју библиотеку. Јавља се и недостатак финансија, техничке опремљености, као и недостатак стручних кадрова и потреба за већим бројем програма.

Табела 28: Проблеми библиотека Колубарског округа

Завод	Простор	Финансирање	Техничка опремљеност	Кадрови	Програми
Ваљево	Простор је неадекватан, потребна је изградња нове библиотеке из буџета локалне самоуправе и путем стране донације	Недовољна финансијска средства, потребна су већа издавања из републичког и градског буџета	Недостатак квалитетне опреме, потребни савременији рачунари, видео бим, фотокопир, камера и фото-апарати	Недостатак кадрова, потребна бар 24 стручна радника	Потреба за реализацијом већег броја пројеката
Лајковац	Недостатак простора, потреба за 266 м ² ради задовољавање потреба корисника	Недовољна средства за унапређење рада, потреба за повећањем средстава из буџета	Недовољна опремљеност, потреба за полицама и умрежавање у једну базу података	Потребно стручно усавршавање кадра путем семинара и дошколовавања	Недовољно стручног кадра за повећање броја корисника
Љиг	Потребан простор за дечју библиотеку	Потребна додатна средства за куповину књига и организовање програма	Потреба обнове и куповине нове техничке опреме-скенер и копир апарат	Потребно више радника са високом стручном спремом	Потребан адекватан простор за веће сценске програме
Мионица	Нови простор за библиотеку је у изградњи	Нема проблема	Потреба за техничком опремљеношћу	Потреба за још стручних кадрова	Нема проблема
Осечина	Неадекватан простор, потребно проширење, решење је реконструкција и адаптација зграде	Недовољно средстава за набавку књига, опреме одржавање програма и стручно усавршавање радника	Недостатак рачунара, штампача, озвучења, потребно умрежавање и увођење Кобис програма	Недовољан број стручних кадрова	Недовољан број културно-уметничких програма, трибина, промоција књига и стваралаштва
Уб	Потребно проширење зграде	Потребно повећање финансијских средстава	Куповина додатне опреме	Потребно повећање броја запослених	Нема проблема

• Музеји општина Колубарског округа

У Колубарском округу, у којем се налази град Ваљево као центар округа заједно са још пет општина свега један музеј је на располагању љубитељима те врсте културе. То је Народни музеј Ваљева. Завичајни музеј комплексног типа основан је 1951. године од стране тадашње Општине Ваљево и бави се пословима заштите и презентације културне баштине на територији града Ваљева и околних општина Колубарског округа (Осечина, Мионица, Лајковац, Уб и Љиг).

Прва поставка Музеја била је смештена у Муселимовом конаку, најстаријој зради у Ваљеву, а развој Установе довео је до тога да тај објект буде премали за потребе музејског простора, тако да је Музеј добио на коришћење још једну зграду која се налазила непосредно уз конак, а данас више не постоји. Коначно се 1969. године преселио у оближњу, за музејске потребе адаптирану, зграду подигнуту 1869. године за потребе основне школе. Данас се Музеј налази у две зграде, централне и Муселимовог конака.

Процес ревитализације Музеја трајао је од 2001. до 2007. године, када су објекти Музеја детаљно реконструисан, а обезбеђене су и нове, одговарајуће, просторије за музејске депое, документациони центар, конзерваторску радионицу и кабинете стручних служби.

Прикупљајући, чувајући, документујући, изучавајући и презентујући музејске вредности свога окружења и знања о историјским контекстима њиховога настанка, Музеј се, као заштитник и интерпретатор историјских култура, брине о чување и унапређење културног наслеђа као и о ширењу општих културних вредности и испуњавању васпитно-образовних задатака.

Ваљевски музеј је двоструки добитник плакете *Михаило Валтровић*, за најбољи у Србији (2005. и 2008. године). Народни музеј Ваљева свој рад остварује кроз осам одељења: Одељење за археологију и нумизматику, Одељење за историју, Одељење за историју уметности, Одељење етнологије, Одељење

за документалистику, Одељење за комуникације – рад са публиком, Одељење за конзервацију и Општу службу.

Табела 29: Подаци о оснивању музеја и броју објеката које музеј користи

Назив установе	Град оснивач	Година оснивања	Број објеката које музеј користи
Народни музеј Ваљево	Ваљево	1951.	6

➤ **Просторни капацитети**

Музеј своју делатност обавља у зградама из XVIII, XIX и XX века, од којих већина има статус споменика културе, а то су: *Централни објекат Народног музеја Ваљево* – споменик културе, *Муселимов конак* у Ваљеву – споменик културе, *Кула Ненадовића* у Ваљеву (користи од 2007. године) – споменик културе од великог значаја, *објекти старих школа у Бранковини* – у оквиру знаменитог места од великог значаја, део објекта културног центра у Осечини, уговорно изнајмљени простор спољног депоа и радионице за конзервацију у ОШ у селу Драчићу, као и *родну кућу војводе Мишића* у Струганику (Мионица).

Установа је пуноправни, укњижени корисник два објекта: централне зграде Народног музеја и зграде Муселимовог конака.

Установа располаже са укупно 2.810м², од чега је 1.700м² изложбени простор, 660м² депои и 450м² канцеларијски простор. Такође, простор испред музеја (100м² и 60 места за седење), као и галерије (120м² и 40 места за седење) и простор музејског клуба (50м² и 30 места за седење), користе се за различите програме предавања, семинаре. Музејске просторије немају обезбеђен приступ за особе са инвалидитетом.

Табела 30: Основни подаци о просторима у оквиру којих музеј организује делатност

Назив установе	Површина простора	Број депоа	Површина депоа	Број затворених простора за програме	Површина простора за програме	Број места за седење у сали за програме
Народни музеј Ваљево	2.180 м ²	2	660м ²	2	1.970м ²	130

➤ **Фонд, програми и корисници**

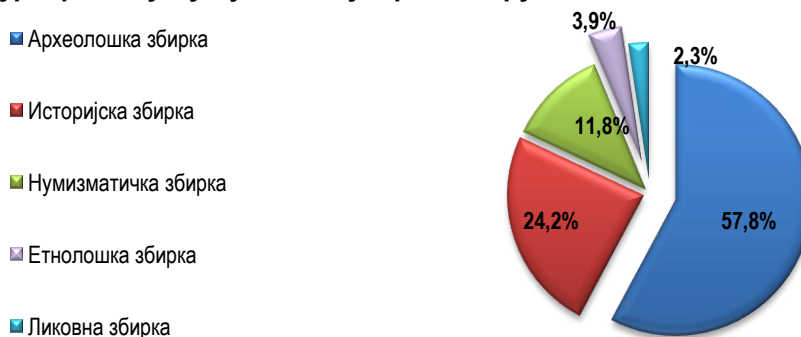
Народни музеј брине о 34.420 предмета подељених у пет збирки: археолошку, етнолошку, нумизматичку, ликовну и збирку оружја, војне опреме, застава, знамења, фотографија, разгледница и архивалија, а најбројнија је археолошка.

Табела 31: Број предмета према збиркама у музеју

Збирке	Ваљево
Етнолошка	1.336
Археолошка	19.906
Ликовна	798
Нумизматичка	4.062
Збирка оружја, војне опреме, застава, знамења, фотографија, разгледница и архивалија	8.318
УКУПНО ПРЕДМЕТА	34.420

Од укупног броја предмета који подлежу конзервацији конзервирано је 9%, а од укупног броја предмета обрађено је 28,1%, закључно са 2008. годином. У оквиру нумизматичке збирке налази се највише конзервираних предмета који подлежу конзервацији и то 63,1%, док је, једина у потпуности обрађена збирка, ликовна. Укупно је снимљено 13,9% предмета и то више дигитално него аналогно. Народни музеј Ваљево има седам сталних поставки. Централна стална поставка је Трећа димензија прошлости - поглед из будућности, а ту су и поставка Сеча кнезова у Муселимовом конаку, историјски спомен комплекс у Бранковини, музејско одељење у Осечини, као и родна кућа војводе Живојина Мишића у Струганику.

Приказ 25: Структура фонда у музејима Колубарског округа

Стална поставка *Трећа димензија прошлости – поглед из будућности* налази се у централном објекту Народног музеја Ваљево од маја 2007 године. Обухвата амбијент првих људских станишта све до данашњих дана, а историја је приказана комбиновањем експоната, амбијенталних реконструкција и савремене технологије.

Две сталне поставке налазе се у Муселимовом конаку. *Сеча кнезова* смештена је у подруму у коме су били заточени Алекса Ненадовић и Илија Бирчанин, док је у приземљу поставка под називом *Ваљевска нахија и Ваљевци у Првом и Другом српском устанку*.

Знаменито место Бранковина по заслужним личностима, њиховим споменицима и задужбинама јединствена је просторна, културна и историјска целина. У њеним овирима налази се Црква Светих Арханђела, задужбина Проте Матеје, подигнута 1830. године. Други део те целине чини двориште двеју школа. Старија, из 1836. године, прва је државна школа, и носи име Протина У њој је, поводом 180. годишњице Првог српског устанка постављена *изложба о развоју школства и просвете* у то време. Новија школска зграда у којој је учитељ био отац Десанке Максимовић носи назив *Десанкина школа* јер се ту налази стална изложбена поставка о животном и књижевном путу песникиње.

Меморијални комплекс, *Родна кућа војводе Живојина Мишића*, налази се у мионичком селу Струганик. Поставка се састоји из два дела, историјског и етнолошког. Сталне поставке у комплексну Мишићеву кућу је 1987. године реализовао Народни музеј Ваљево, а бригу о комплексу данас има Туристичка организација Мионице.

Од 2006. године у општини Осечина постоји завичајно одељење Народног музеја Ваљево у чијој се галерији налази поставка *Херој Павловић*. У припреми је нова стална поставка *Први српски музеј шљиве*.

У протеклих 10 година није рађена целокупна ревизија фонда, али су од 1999. до 2009. године рађене појединачне ревизије свих збирки.

Табела 32: Отвореност посетиоцима

Назив установе	Цене улазница		Радно време
	Стална поставка	Изложбе и програми	
Народни музеј Ваљево	90 дин	Бесплатно	Понедељком не ради Уторак-среда-четвртак -субота 10-18ч Петак 10-21ч Недеља 10-15ч

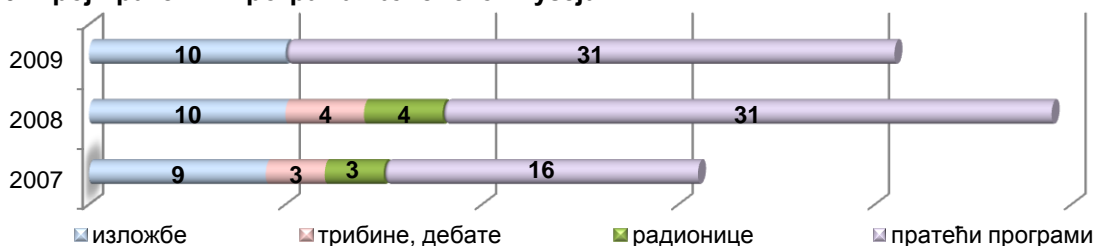
Улаз у галерију и музејски клуб се не наплаћује, док су цене улазница за Централну поставку и Муселимов конак по 90 динара. Право на бесплатан улаз имају деца млађа од седам година, чланови ИСОМ-а (Међународног савета музеја) и Музејског друштва Србије. Такође, постоје и попусти и то за организоване групе, као и различити стални и повремени попусти (нпр. за везане улазнице у више објеката, претплатне годишње карте, породичне посете, особе с посебним потребама, Роме, грађане Ваљева, пријатеље Музеја са интернет социјалних мрежа...).

Музеј поред редовне делатности, организује и богат пратећи програм. У периоду од 2006. до 2009. године Музеј је организовао 39 изложби, од чега их је 10 у 2009. години. Поред тога, Установа организује и промоције, предавања, филмске вечери, трибине, семинаре и друге програме којих је у

истом периоду било око 18 годишње, док их је 2009. године организовано 31, а посетило их је преко 4.000 људи. Установа активно учествује у манифестацијама *Ноћ музеја* и *Тешњарске вечери*.

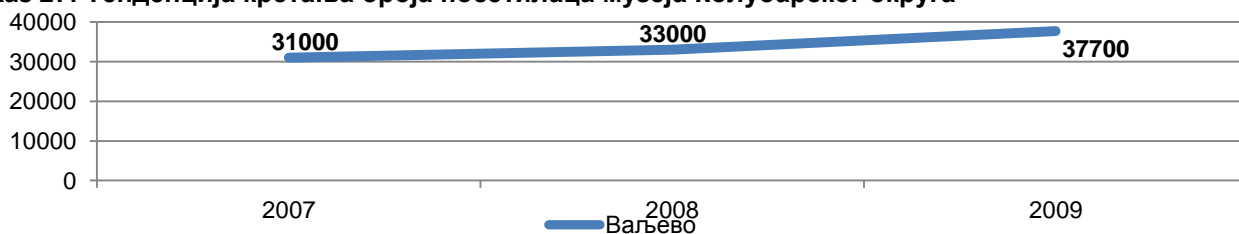
У 2009. години Музеј је осмислио и реализовао нову серију музејских и градских сувенира. Има и стручну библиотеку.

Приказ 26: Број пратећих програма ваљевског музеја

У периоду од 2004. до 2009. године бележи се константан раст публике. Заједно са бројем посетилаца у Ноћи музеја (1.200 људи), током 2009. године Музеј је посетило 37.700 људи, што је за 3.500 више него претходне године. У последњих пет година бележи се сталан раст броја публике, а у просеку, на годишњем нивоу, преко 26.500 посетилаца прође кроз сталне поставке.

Приказ 27: Тенденција кретања броја посетилаца музеја Колубарског округа

Ваљевски музеј бави се годишњим евалуацијама програма, као и истраживањем потреба публике. Исто тако, редовно документује своју активност.

➤ Сарадња

Народни музеј Ваљева има развијену сарадњу на локалном, регионалном и националном нивоу. Не оставарују сарадњу на међународном нивоу.

Табела 33: Сарадња са другим актерима у култури

Назив установе	Ниво сарадње					Тип сарадње
	Локални ниво	Регионални ниво	Национални ниво	Међународни ниво	Сарадња са центром округа	
Народни музеј Ваљevo	Културни центар Ваљева, Архив Ваљева, Библиотека Ваљева, Завод за заштиту споменика културе Ваљevo, многе невладине организације	Библиотека Осечина, Културни центар УБ	Велики број музејских институција	/	Ваљevo је центар округа	- техничка - логистичка - сарадња на организацији догађаја - сарадња на пројектима/ програмима

➤ Кадрови

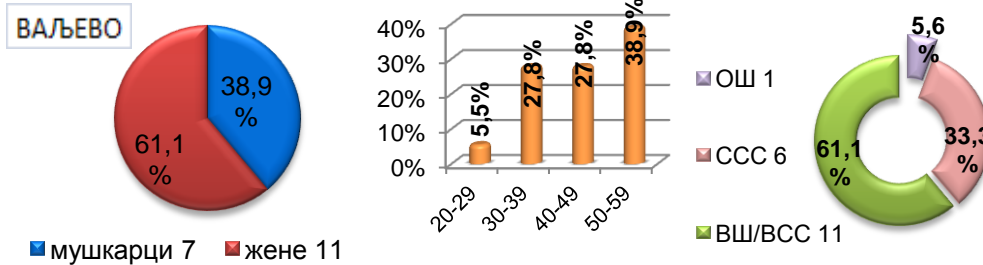
У Народном музеју Ваљева ради 18 стално запослених. Што се тиче полне структуре, преовлађују жене, а у старосној особе од 50 до 59 година. Просек година запослених је 45.

Када се погледа образовна структура видно предњачи високообразовани кадар, а у основној делатности ради 72.2% запослених.

Табела 34: Просечна старост запослених у установама

Назив установе	Просечна старост запослених
Народни музеј Ваљева	45

Приказ 28: Полна структура и број припадника мушког и женског пола, старосна и образовна структура кадрова у установи

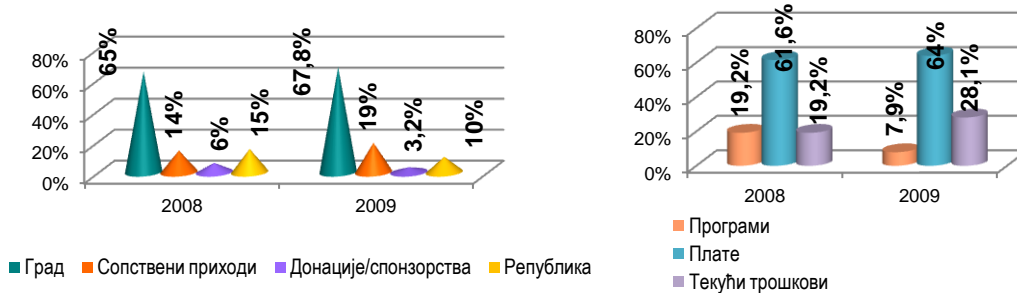

У Музеју су ангажована три хонорарна сарадника и два волонтера.

➤ **Буџет**

Музеј се највећим делом финансира из буџета града Ваљева, део добија из републичке касе, а приближно исти део чине сопствени приходи. Укупан буџет Музеја у 2008. години износио је 230.919,65 евра (18.804.203,00 динара), а у 2009. години 219.443,01 евра (20.612.436,00 динара), од чега је 44.432,90 евра (3.618.251,00 динара), односно 17.406,03 евра (1.634.961,00 динара) потрошено на реализацију програма.

Приказ 29: Извори финансирања и структура буџета у 2008. и 2009. години

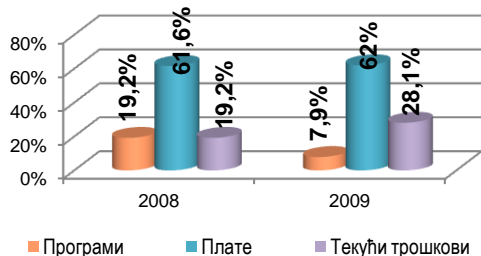
Музеј је у 2009.години забележио пад буџета, са 230.919,65 на 219.443,01 евра.

Табела 35: Висина и расподела буџета музеја у 2008. и 2009. години

Општина	Година	Висина буџета	Структура буџета		
			Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
Народни музеј Ваљево	2008.	230.919,65 евра	142.277,98 евра	44.208,77 евра	44.432,90 евра
		18.804.203,00 дин.	11.585.952,00 дин.	3.600.000,00 дин.	3.618.251,00 дин.
	2009.	219.443,01 евра	140.384,57 евра	61.652,41 евра	17.406,03 евра
		20.612.436,00 дин.	13.186.421,00 дин.	5.791.054,00 дин.	1.634.961,00 дин.

Највећи удео у буџету музеја имају зараде запослених, док се програми и текући трошкови у буџету музеја у Ваљево смењују на другом и трећем месту према количини средстава која се у те сврхе издвајају.

Приказ 30: Структура буџета музеја у 2008. и 2009. години

Последња инвестициона улагања у Музеј дошла су у периоду од 2002. до 2007. године, а била су усмерена на послове реконструкције и припрему нових поставки.

Табела 36: Последња инвестициона улагања

	Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Народни музеј Ваљево	Послови реконструкције зграда Музеја са припремом нових поставки	Град Ваљево и републички буџет	2002-2007.	550.000,00	6.539.835,00

➤ Проблеми

Недостатак простора за депое и јавне комуникације су проблеми које представници Музеја наводе као кључне. Проблем је и недовољно финансирање, као и незадовољавајућа кадровска структура. Што се тиче техничке опремљености и програма, Установа не наводи проблеме.

Табела 37: Проблеми музеја Колубарског округа

Завод	Простор	Финансирање	Техничка опремљеност	Кадрови	Програми
Ваљево	Недостатак простора за депое и за јавне комуникације	Недостатак финансијских средстава	Нема проблема	Потребна два археолога и историчар	Нема проблема

• Историјски архив Колубарског округа

Установа је основана 1952. године одлуком Градског народног одбора у Ваљеву као *Градски државни архив* и налази се у згради од културног значаја. Одлуком Народног одбора среза Ваљево, из 1956. године, *Градски државни архив* постаје *Државни архив среза Ваљево*. Од 1971. године носи назив *Међуопштински историјски архив Ваљево* и задужен је за заштиту, чување, сређивање, обраду и презентацију архивске грађе за град Ваљево и пет околних општина (Лајковац, Љиг, Мионицу, Уб и Осечину). Организациона структура Архива састоји се из четири одељења: Одељења за заштиту, евидентирање и преузимање архивске грађе и регистраторског материјала ван Архива, Одељења за сређивање, обраду и коришћење архивске грађе, Информативног центра и Службе општих послова.

➤ Просторни капацитети

Укупна површина којом Архив располаже износи 1.495 м², од чега највише простора заузима канцеларијски простор, и то 920 м², 550 м² обухватају депои, док је читаоница површине 25 м².

Зграда у којој се налази је споменик културе и у власништву је установе. Установа нема просторије за јавне програме.

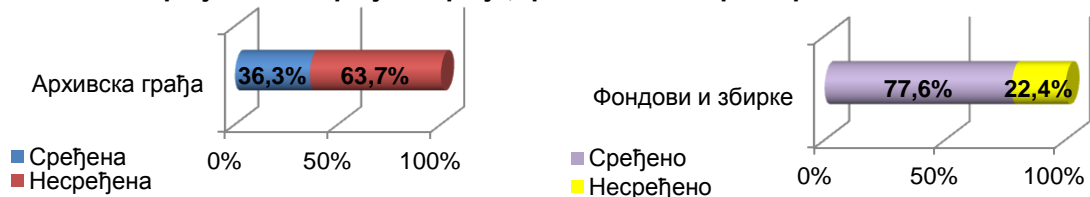
➤ Фонд

Архив, закључно са јулом 2009. године, поседује 1.790 м архивске грађе обухватајући период од 1807. до 2000. године, од чега је сређено 650 дужних метара.

Од 120 евидентираних регистратура, код 89 је извршено преузимање. Архив располаже са 348 фондова и збирки, од којих је 270 сређено.

Приказ 31: Однос сређене и несређене грађе, фондова и збирки Архива

➤ **Програми и корисници**

Током 189 истраживачких дана, колико их је било у Архиву у 2008. години, радило је 311 истраживача. Поред редовних активности Установа повремено организује изложбе и бави се издаваштвом. У просеку, у последње четири године, годишње организује једну изложбу и изда једну публикацију. У оквиру Архива постоје библиотека и читаоница. Установа не наплаћује улазнице за своје програме, а радно време установе је од 8 до 15 часова.

➤ **Сарадња**

Међуопштински историјски архив Ваљево сарађује са свим установама културе на локалном, регионалном и националном нивоу, док на међународном нивоу не остварује сарадњу.

Табела 38: Сарадња са другим актерима у култури

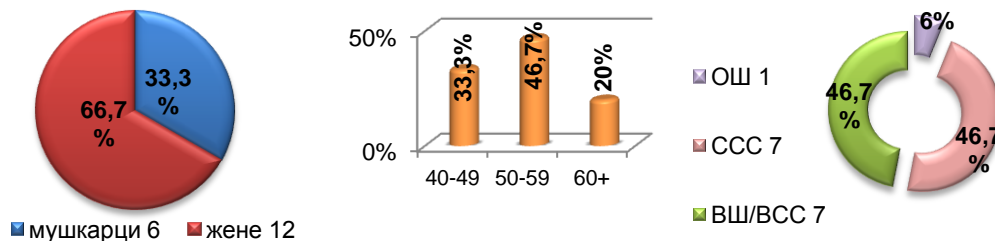
Назив установе	Ниво сарадње					Тип сарадње
	Локални ниво	Регионални ниво	Национални ниво	Међународни ниво	Сарадња са центром округа	
Међуопштински историјски архив Ваљево	Архив сарађује са свим установама културе на локалном нивоу	Библиотека Уб, Локалне самоуправе у Колубарском округу	Архив Србије	Нема сарадње	Ваљево је центар округа	-техничка -логистичка - сарадња на пројектима/ програмима

➤ **Кадрови**

У Архиву ради 15 запослених и већина су жене. Што се старосне структуре тиче, просек година запослених је 53, а преовлађују кадрови између 50 и 59 година старости.

Кад је о образовној структури реч, у Архиву је подједнако заступљен високообразовани и средњеобразовани кадар, а у основној делатности ради 73,3% запослених.

Приказ 32: Полна, старосна и образовна структура запослених у Архиву

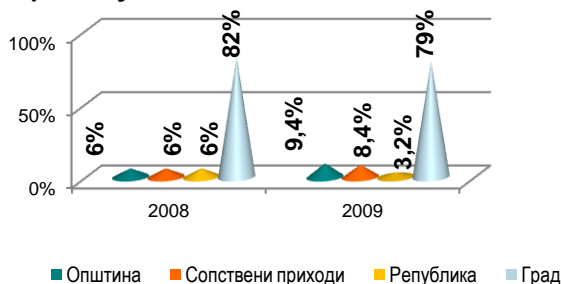

Установа не ангажује спољне сараднике ни волонтере.

➤ Буџет

Највећи део средстава које Архив користи обезбеђује се из буџета града Ваљева, док остатак у приближно истој мери долази из сопствених средстава, општинског и републичког буџета. Укупан буџет Установе у 2008. години био је 170.142,38 евра (13.855.000,00 динара), док је у 2009. години номинално увећан на 167.038,04 евра (15.690.000,00 динара). За реализацију програма у 2008. години издвојено 11.911,81 евра (970.000,00 динара), а 2009. године 5.323,07 (500.000,00 динара).

Приказ 33: Извори финансирања Архива у 2008. и 2009. години

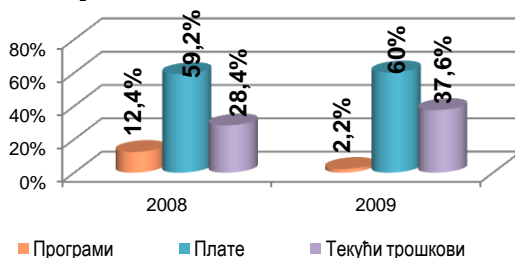

Табела 39: Висина и расподела буџета Архива у 2008. и 2009. години

Установа/ Град	Година	Висина буџета	Структура буџета		
			Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
Међуопштински историјски архив Ваљево	2008.	170.142,38 евра	136.494,59 евра	20.173,60 евра	11.911,81 евра
		13.855.000,00 дин	11.115.000,00 дин	1.770.000,00 дин	970.000,00 дин
	2009.	167.038,04 евра	117.544,10 евра	44.170,86 евра	5.323,07 евра
		15.690.000,00 дин	11.041.000,00 дин	4.149.000,00 дин	500.000,00 дин

Расподела буџета показује да се највише средстава одваја на плате, потом на програме и на крају су материјални трошкови.

Приказ 34: Структура буџета архива у 2008. и 2009. години

Улагања током 2009. године била су усмерена на грађевинске радове, за те потребе је Министарство за рад и социјална питања издвојило 42.584,59 евра, односно 4.000.000,00 динара. Установа није навела приоритетна инвестициона улагања.

Табела 40: Последња инвестициона улагања архива Колубарског округа

Установа/Град	Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Међуопштински историјски архив Ваљево	Грађевински радови	Министарство рада и социјалних питања	2009.	42.584,59	4.000.000,00

➤ Проблеми

У Међуопштинском историјском архиву Ваљева наводе да немају проблеме.

- **Заводи за заштиту споменика културе општина Колубарског округа**

Завод за заштиту споменика културе Ваљево основан је 1986. године од стране Скупштине Општине Ваљево и тадашње Самоуправне интересне заједнице образовања и васпитања, културе и информисања, одмора и рекреације, становања, комуналних делатности и уређења грађевинског земљишта општине Ваљево. Територијалну надлежност преузима од Завода за заштиту споменика културе у Крагујевцу и првобитно је успоставља на територији општине Ваљево, а након потписивања самоуправних споразума о оснивању и на територијама општина Осечина, Мионица, Уб, Љиг, Лајковац, Крупањ и Љубовија. Нешто касније проширена је територијална надлежност Завода и на општине Шабац, Лозница, Владимирци, Богатић, Коцељева и Мали Зворник. И данас се Установа бави заштитом непокретних културних добара: споменика културе, просторних културно-историјских целина, археолошких налазишта и знаменитих места Колубарског и Мачванског округа. Рад Завода организован је у три службе: Службе општих послова, Службе за рад на техничкој заштити и Службе за заштиту, истраживање и конзервацију.

➤ **Просторни капацитети**

Објект у Улици Милована Глишића 2 који Завод за заштиту споменика користи у његовом је власништву и ту се налазе канцеларијске просторије површине 192 м². Располаже и стамбено пословним простором у Улици Лоле Рибара 23, али само приземним делом где је смештена галерија *УМетност*. У објектима које Завод користи нема простора за додатне програме.

➤ **Заштита добара**

На територији Колубарског и Мачванског округа укупно има 152 непокретна културна добра о којима Завод води бригу. Од тог броја, седам их је категоризовано као добра од изузетног значаја, а 20 као добра од великог значаја.

Табела 41: Подела и број добара према типу и значају

Завод у Ваљеву води бригу о 152 непокретних културних добара	Категоризација добара на територији смедеревског Завода за заштиту споменика културе		
	изузетан значај	велики значај	значај
Споменик културе	2	9	105
Просторна културно-историјска целина	1	/	5
Археолошко налазиште	/	/	10
Знаменито место	4	1	5
УКУПНО	7	10	135

Најзначајнији конзерваторско-рестаураторски радови ваљевског Завода током 2008. године:

- Црква у Глоговцу (прва половина 20. века), општина Богатић (наставак радова на конзервацији и рестаурацији иконостаса и икона – радови завршени)
- радови на реконструкцији, конзервацији и санацији Куле Ненадовића у Ваљеву (прва половина 19. века) – наставак радова
- Тврђава Шабац, општина Шабац (16. век), санациони радови на крајњем северо-западном казамату, извршено обезбеђивање целокупног северног бедема шиповима и бетонском гредом, санација шетне стазе изнад сводова казамата, завршен пројекат санације северног бедема
- радови на хитној санацији старог конака у манастиру Боговађа (20. век), општина Лајковац, радови на санацији и замени дрвених стубова у подруму, санација спратног дела, замена лука над подрумским вратима, радови на малтерисању и санацији зидова и подова – радови завршени
- радови на ревитализацији објекта у Бирчаниновој 48 у Ваљеву, за потребе лица са посебним потребама (20. век), комплетни радови на санацији, адаптацији и ревитализацији – радови завршени
- заштитна археолошка ископавања локалитета Јаричиште 1, Мали Борак, општина Лајковац
- заштитна археолошка ископавања локалитета Манастир Докмир, општина Уб – радови изведени

Завод је у периоду од 2006. до 2009. године издао две публикације. Радно време установе је од 7 до 15 часова, од понедељка до петка.

➤ Сарадња

Завод за заштиту споменика културе Ваљева има развијену мрежу сарадње на локалном, регионалном и националном ниивоу, док на међународном ниивоу нема сарадње.

Завод остварује сарадњу са локалним медијима у домену информисања.

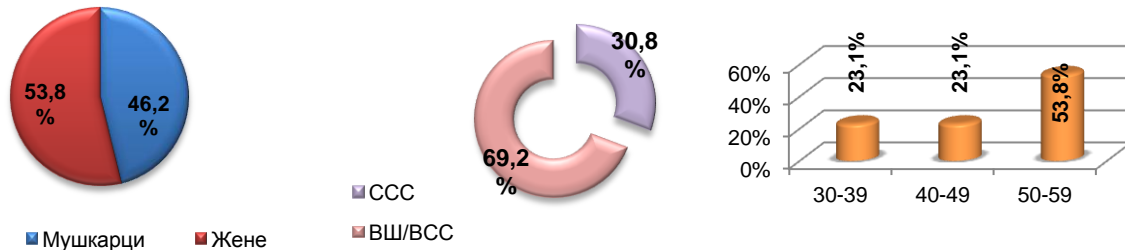
Табела 42: Сарадња са другим актерима у култури

Назив установе	Ниво сарадње					Тип сарадње
	Локални ниво	Регионални ниво	Национални ниво	Међународни ниво	Сарадња са центром округа	
Завод за заштиту споменика културе Ваљево	Дирекција за изградњу, Музеј града Ваљева	Са свим заводима за заштиту споменика културе	Са републичким заводом за заштиту споменика културе и Народним музејем Србије, Друштво конзерватора Србије	/	Ваљево је центар округа	- сарадња на пројектима/ програмима

➤ Кадрови

У Заводу, закључно са августом 2009. године, ради 13 запослених. У оквиру полне структуре предњаче мушкарци. Просек година запослених је 49, а преовлађују кадрови између 50 и 59 година старости.

Приказ 35: Полна, образовна и старосна структура запослених у архиву

Најзаступљенији кадар у установи када је о образовној структури реч је високообразовани. У основној делатности ради 76,9% запослених.

Установа не ангажује спољне сараднике и има једног волонтера.

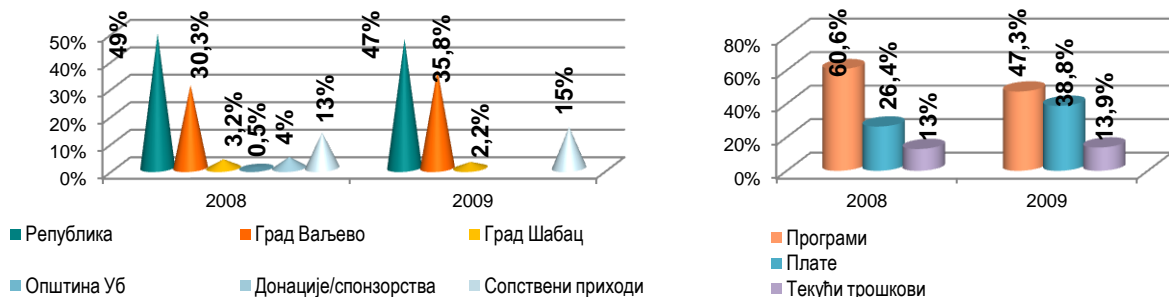
➤ Буџет

Завод се највећим делом финансира из републичког буџета, затим средствима из буџета града Ваљева, сопственим приходима, а мали део финансија обезбеђују неке од општина које Установа својом делатношћу покрива.

Укупан буџет установе у 2008. години износио је 593.756,92 евра (48.350.695,00 динара), од чега је 359.743,13 евра (29.294.531,00 динара) утрошено на реализацију пројеката.

У буџетској 2009. години укупна средства Завода умањена су на износ од 381.007.81 евра (35.788.330,00 динара). На пројекте је утрошено 180.112,30 евра (16.918.074,00 динара).

Приказ 36: Извори финансирања (слика 1) и структура буџета (слика 2) у Заводу у 2008. и 2009. години

Табела 43 : Висина и расподела буџета музеја у 2008. и 2009. години

Установа/ Град	Година	Висина буџета	Структура буџета		
			Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
Завод за заштиту споменика културе Ваљево	2008.	593.756,92 евра	156.546,63 евра	77.467,16 евра	359.743,13 евра
		48.350.695,00 дин	12.747.874,00 дин	6.308.290,00 дин	29.294.531,00 дин
	2009.	381.007,81 евра	148.041,57 евра	52.853,94 евра	180.112,30 евра
		35.788.330,00 дин	13.905.648,00 дин	4.964.608,00 дин	16.918.074,00 дин

Последња инвестициона улагања представници Завода нису навели, а као приоритетна наводе рестаурацију Куле Ненадовића у Ваљево, Шабачке тврђаве и пројекте и радове у Тешњару.

➤ **Проблеми**

У Заводу као свој основни проблем наводе недостатак простора. Решење виде у изградњи анекса зграде којим би се проширио радни простор, као и простор за одлагање документације. Уз то наводе да недостају ормари за одлагање документације и сто за рентаулажу, као и да је потребно обновити канцеларијску опрему. Што се техничке опремљености тиче, ситуација је задовољавајућа. Кадровска структура, да би била потпуна, захтева једног дипломираног архитекту или грађевинског инжењера и једног историчара уметности. У вези са финансирањем и програмима, Установа не наводи проблеме.

Табела 44: Проблеми Завода за заштиту споменика културе Колубарског округа

Установа/ Општина	Простор	Финансирање	Техничка опремљеност	Кадрови	Програми
Завода за заштиту споменика културе Ваљево	Недостатак простора, потребан анекс зграде, као и простор за одлагање документације	Нема проблема	Нема проблема	Потребан дипломирани архитекта и историчар уметности	Нема проблема

• **Галерија Колубарског округа**

У Колубарском округу постоје две галерије и обе се налазе у центру округа. Реч је о Модерној галерији *Ваљево* и Интернационалном уметничком студију *Радован Трнавац Мића*.

Модерна галерија *Ваљево* основана је 1985. године, на иницијативу сликара Љубе Поповића и Града Ваљево. Основна делатност Галерије је културно-просветна, а специфичност је неговање Медиале. Током 24 године постојања реализовала је 58 изложби академских сликара фантастике-надреализма, као што су: Љуба Поповић, Леонид Шејка, Дадо Ђурић, Сениша Вуковић, Миро Главуртић, Оља Ивањицки, Милић од Мачве, Слободана Матић, Владимир Дуњић, Милан Туцовић и многи други. У галеријском простору, поред нових изложби, постоји стална поставка Љубе Поповића, период 1953-1963.

такозвани југословенски период и неколико слика из Француског периода, али и цртежи, који су поклон. Галерија поседује збирку сликара који су у њој излагали.

Интернационални уметнички студио *Радован Мића Трнавац* основан је 1997. године са циљем да помоћу уметности успостави везе међу народима широм света. Основна концепција Студија је довођење актуелних и запажених уметника из света, али се његовим просторијама организују и манифестације. Налази се у реновираној згради која има обележја српске архитектуре с краја XIX века. Уметнички савет позива реномиране уметнике из целог света да буду гости Студија, а основни критеријум су уметничке вредности.

Табела 45: Подаци о оснивању музеја и броју објеката које музеји користе

Назив установе	Град оснивач	Година оснивања	Број објеката које галерија користи
Модерна галерија Ваљево	Ваљево	1985.	1
Интернационални уметнички студио <i>Радован Мића Трнавац</i>	Ваљево	1997.	1

➤ Просторни капацитети

Модерна галерија Ваљево налази се у простору који користи без накнаде. Објекат је у власништву града Ваљева. За излагање радова користи се простор од 379 м² и то: четири зида од 144 м², 112 м², 64 м² и 54 м² и две витрине, обе од по 2 м².

Простор у којем се налази Интернационални уметнички студио *Радован Мића Трнавац* уступљен је од стране града Ваљева без накнаде. У склопу Установе налазе се стан, атеље и галерија у којем бораве и стварају уметници из разних крајева света.

➤ Програми и публика

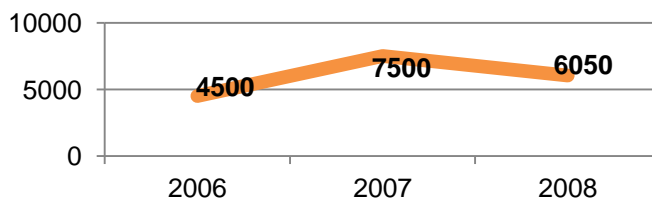
У периоду од 2006. до 2008. године Модерна галерија *Ваљево* је, поред сталне поставке, у просеку организовала две ликовне изложбе годишње - самосталне и групне изложбе реномираних уметника. Од пратећих програма Установа организује предавања, трибине, дебате, радионице и пројекције филмова којих је у периоду од 2006. до 2008. године било у просеку 16 годишње. Установа у својим оквирима има и Уметничку школу за полазнике узраста од пет до 28 година.

У периоду од 2006. до 2009. године Интернационални уметнички студио *Радован Мића Трнавац* је, поред три ликовне изложбе годишње (самосталне или групне реномираних уметника), организовао по једну радионицу на годишњем нивоу. Од 2005. до 2007. године Студио је у сарадњи са основним школама у граду Ваљеву радио са децом. Не воде евиденцију о годишњем броју посетилаца.

Приказ 37: Број изложби у периоду од 2007-2008.године

Приказ 38: Тенденција кретања броја посетилаца Модерне Галерије Ваљево у периоду од 2006-2008.године

У периоду од 2004. до 2008. године бележе се константне осцилације у броју посетилаца Модерне галерије *Ваљево*. У просеку, Установу посети 5.650 људи на годишњем нивоу. Установа не ради уторком, а радно време осталим данима је од 10 до 18 часова. Улаз у Галерију и музејски клуб се не наплаћује. У Интернационалном уметничком студио *Радован Мића Трнавац* не воде евиденцију о годишњем броју посетилаца. Радно време установе је од 11 до 19 часова осим понедељка.

Ниједна галерија не ради годишње евалуације програма, као ни истраживања потреба публике.

➤ Сарадња

Модерна галерија *Ваљево* има развијену сарадњу са установама и организацијама из области културе на локалном нивоу, док Интернационални уметнички студио *Радован Мића Трнавац* у упитнику не наводи такву врсту сарадње.

Табела 46: Сарадња са другим актерима у култури

Назив установе	Ниво сарадње					Тип сарадње
	Локални ниво	Регионални ниво	Национални ниво	Међународни ниво	Сарадња са центром округа	
Модерна галерија <i>Ваљево</i>	Фото Кино клуб <i>Ваљево</i> , Културни центар, Уметничке школе за полазнике, НИП Колубара	Нема сарадње	Нема сарадње	Нема сарадње	Ваљево је центар округа	-техничка -логистичка

➤ Кадрови

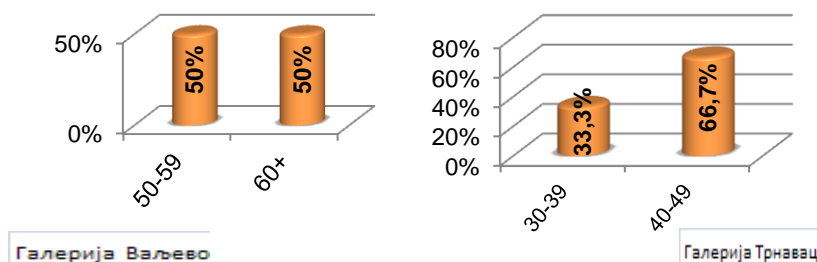
Када је реч о Модерној галерији, она има двоје стално запослених, а полна структура је уједначена. Оба запослена су у старосној доби између 50 и 59 година и имају средњу стручну спрему. У основној делатности ради један запослени. У Галерији су ангажована три хонорарна сарадника, док волонтера нема. Галерија има стручни Савет који броји четири члана.

Троје стално запослених ради у Интернационалном уметничком студију. Полна структура је у корист жена, а двоје запослених или 66,7% ради у основној делатности. Преовлађују кадрови са средњом стручном спремом. Двоје запослених је у старосној доби између 40 и 49 година, а просек година је 41. У Студију нема хонорарних сарадника и волонтера. Стручни савет галерије броји три члана.

Приказ 39: Полна структура запослених у галеријама

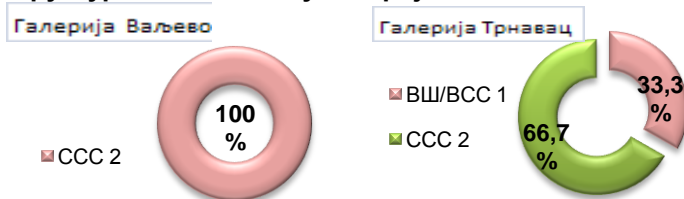

Приказ 40: Старосна структура запослених у галеријама

Приказ 41: Образовна структура запослених у галеријама

У Модерној галерији *Ваљево* су ангажована три хонорарна сарадника, док волонтера нема. У Студију нема хонорарних сарадника и волонтера.

➤ Буџет

Галерије Колубарског округа скоро у потпуности се финансирају из градског буџета.

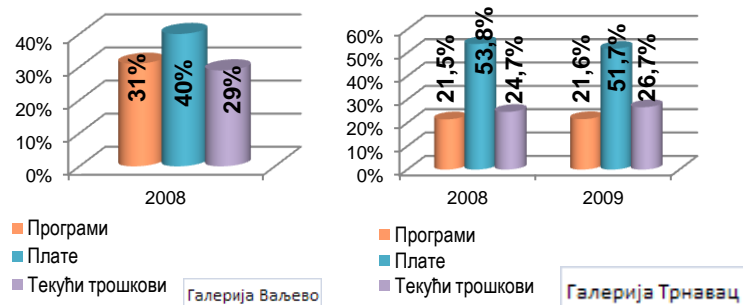
Укупан буџет Модерне галерије *Ваљево* у 2008. години износио је 39.996,66 евра (3.257.000,00 динара), од чега је 12.280,21 евра (1.000.000,00 динара) утрошено на реализацију програма. Галерија није доставила Заводу податке који се односе на 2009.годину.

Укупан буџет Интернационалног уметничког студија *Радован Мића Трнавац* износио је у 2008. години 40.217,70 евра (3.275.000,00 динара), од чега је 8.657,55 евра (705.000,00 динара) утрошено на реализацију програма. У 2009. години је, од укупног буџета који је износио 39.638,20 евра (3.723.244,00 динара), за програме утрошено 8.577,14 евра (805.657,00 динара).

Приказ 42: Извори финансирања галерија у 2008. и 2009. години

Приказ 43: Структура буџета галерија у 2008. и 2009. години

Табела 47: Висина и расподела буџета галерија у 2008. и 2009. години

Установа	Година	Висина буџета	Структура буџета		
			Плате и доприноси	Материјални трошкови	Програми и пројекти
Модерна галерија <i>Ваљево</i>	2008.	39.996,66 евра	16.050,24 евра	11.666,20 евра	12.280,21 евра
		3.257.000,00 дин	1.307.000,00 дин	950.000,00 дин	1.000.000,00 дин
Интернационални уметнички студио <i>Радован Мића Трнавац</i>	2008.	40.217,70 евра	21.613,18 евра	9.946,97 евра	8.657,55 евра
		3.275.000,00 дин	1.760.000,00	810.000,00	705.000,00
	2009.	39.638,20 евра	20.497,98 евра	10.563,07 евра	8.577,14 евра
		3.723.244,00 дин	1.925.390,00 дин	992.197,00 дин	805.657,00 дин

У Модерној галерији *Ваљево* не наводе последња и приоритетна инвестициона улагања. У последње три године Интернационални уметнички студио Радован *Мића Трнавац* је имао инвестициона улагања, али у галерији не наводе приоритетна инвестициона улагања.

Табела 48: Последња инвестициона улагања

Назив установе	Тип инвестиције	Финансијер	Година	Износ у еврима	Износ у динарима
Интернационални уметнички студио Радован Мића Трнавац	Замена кровног покривача	Град Ваљево	2008.	3.684,06	300.000,00
	Видео надзор и аларм	Град Ваљево	2009.	3.938,82	369.976,00

➤ **Проблеми**

У Модерној галерији Ваљева као свој основни проблем наводе недостатак изложбеног простора и депоа и објашњавају да би додатних 150 м² било довољно за њихове потребе, а решење виде у проширењу постојећег простора или у давању на коришћење новог простора од стране Града. Што се техничке опреме тиче, истичу да су им потребни расвета, факс машина, један или два компјутера и фотокопир апарат. Као проблем наводе и недостатак новца за програме и реализацију изложби. У вези са кадровском структуром нема примедби.

У Интернационалном уметничком студију Радован Мића Трнавац, што се техничке опремљености тиче, наводе потребу за једним рачунаром. Уз то, главни проблем представља адекватан транспорт уметничких дела за који је потребно издвојити више новца.

Табела 49: Проблеми галерија Колубарског округа

Установа/ Општина	Простор	Финансирање	Техничка опремљеност	Кадрови	Програми
Модерна галерија Ваљева	Недостатак изложбеног простора	Недостатак новца за програме	Застарела техничка опрема	Нема проблема	Потребно више средстава за пројекте
Интернационални уметнички студио Радован Мића Трнавац	Нема проблема	Недостатак средстава за програме	Потребан нови рачунар	Нема проблема	Потребно више средстава за пројекте

• **Цивилни сектор Колубарског округа**

Цивилни сектор у култури Колубарског округа већином чине организације које се баве културом у ширем смислу, потом културно-уметничка друштва, затим струковна удружења.

На територији Колубарског округа, према подацима којима Завод располаже делује четрнаест струковних удружења и десет културно-уметничких друштва. Цивилни сектор најразгранатији је у центру округа. У граду Ваљеву је регистровано дванаест удружења и четири културно-уметничка друштва.

На територијама пет општина Колубарског округа- Лајковац, Љиг, Мионица, Осечина и УБ у просеку функционише по једним струковним удружењем и по једним културно-уметничким друштвом.

Табела 50а: Актери цивилног сектора у култури Колубарског округа (црвеном бојом означена су она друштва/организације која Заводу нису доставила упитнике, те ће у извештају бити приказани само преко оних података којима Завод располаже на основу разговора)

Колубарски округ	број	Удружења	број	КУД-ови
Ваљево 16 актера цивилног сектора у култури	12	-Књижевна заједница Ваљево -Књижевна омладина Ваљево -Арт револутион -Ваљевско удружење ликовних стваралаца В.У.Л.С	4	-Културно-уметничко друштво <i>Абрашевић</i> -Културно-уметничко друштво <i>Извор</i> -Културно-уметничко друштво <i>Градац</i>

Табела 50б: Актери цивилног сектора у култури Колубарског округа (црвеном бојом означена су она друштва/организације која Заводу нису доставила упитнике, те ће у извештају бити приказани само преко оних података којима Завод располаже на основу разговора)

Колубарски округ	број	Удружења	број	КУД-ови
Ваљево 16 актера цивилног сектора у култури	12	-Невладина организација <i>Добри људи</i> -Удружење књижара и издавача Ваљева -Фото кино клуб -Арс Нова -Позоришна труппа Мала сцена -Гудачки квартет МИСС -Друштво архитектата Ваљева -Издавачко друштво Колубара	4	-Културно-уметничко друштво <i>Крушик</i>
Лајковац 2 актера цивилног сектора у култури	0	Нема удружења	1	-Културно-уметничко друштво <i>Железничар</i>
Љиг 2 актера цивилног сектора у култури	0	Нема удружења	2	-Културно-уметничко друштво <i>Лука Спасојевић</i> -Културно-уметничко друштво <i>Качерац</i>
Мионица 1 актер цивилног сектора у култури	1	- <i>Аматерско позориште Хомо Луденс</i>	0	Нема културно-уметничких друштава
Осечина 2 актера цивилног сектора у култури	0	Нема удружења	2	-Културно-уметничко друштво <i>Крушик-пластика</i> -Културно-уметничко друштво <i>Младост</i>
Уб 2 актера цивилног сектора у култури	1	-Удружење ликовних уметника <i>Спектар</i>	1	-Културно-уметничко друштво <i>Тамнава</i>
УКУПНО		14		10

- **Културно-уметничка друштва Колубарског округа**

- **Основни подаци**

Према подацима којима Завод располаже најактивнија су културно-уметничка друштва града Ваљево у коме делују Уметнички ансамбл *Абрашевић*, Културно-уметничко друштво *Извор*, Културно-уметничко друштво *Градац* и Културно-уметничко друштво *Крушик*. КУД са најстаријом традицијом, када је Ваљево у питању је, свакако, КУД *Абрашевић* који као и друга истоимена друштва широм Србије имају традицију која датира од 1905. године. Фолклорна секција *Крушик* је 1972. године основана у оквиру корпорације Крушик, која десет година касније прераста у КУД *Крушик*. Културно уметничко друштво *Извор* основано је 2004. године и броји око 100 активних чланова и наставља вишедеценијску традицију КУД-а Стеван Филиповић.

Када је реч о простору, своје активности друштва изводе у простору који им је без накнаде уступљен од стране локалних органа власти или од стране културних/образовних установа (месна заједница, општина, простори Домова културе, школа). Ниједно друштво не располаже сопственим простором.

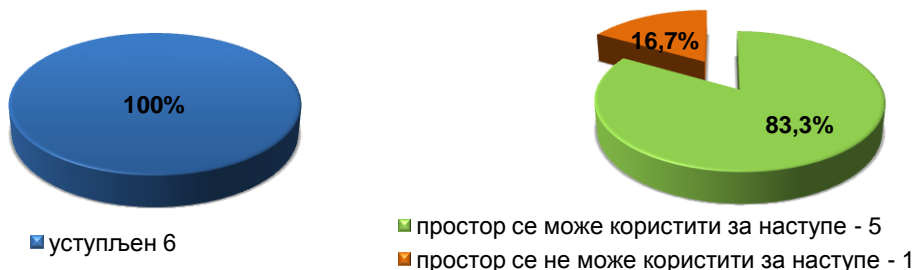
Табела 51а: Основни подаци о КУД-овима (црвеном бојом означена су друштва/организације која Заводу нису доставила упитнике)

	Назив КУД-а	Година оснивања	Простор	Да ли у објекту који КУД користи има простора за одржавање програма?
ВАЉЕВО	Културно-уметничко друштво <i>Абрашевић</i>	1905.	Уступљен без накнаде у оквиру Центра за културу	Да
	Културно-уметничко друштво <i>Извор</i>	2004.	Н.п.	Н.п.

Табела 516: Основни подаци о КУД-овима (црвеном бојом означена су друштва/организације која Заводу нису доставила упитнике)

	Назив КУД-а	Година оснивања	Простор	Да ли у објекту који КУД користи има простора за одржавање програма?
ВАЉЕВО	Културно-уметничко друштво <i>Градац</i>	Н.п.	Н.п.	Н.п.
	Културно-уметничко друштво <i>Крушик</i>	1972.	Уступљен простор без накнаде	Да
ЛАЈКОВАЦ	Културно-уметничко друштво <i>Железничар</i>	2007.	Уступљен простор без накнаде	Не
ЉИГ	Културно-уметничко друштво <i>Лука Спасојевић</i>	Н.п.	Н.п.	Н.п.
	Културно-уметничко друштво <i>Качерац</i>	Н.п.	Н.п.	Н.п.
ОСЕЧИНА	Културно-уметничко друштво <i>Крушик-пластика</i>	1978.	Уступљен простор без накнаде	Да
	Културно-уметничко друштво <i>Младост</i>	1966.	Уступљен простор без накнаде у Дому културе и Основној школи	Да
УБ	Културно-уметничко друштво <i>Тамнава</i>	2007.	Уступљен простор без накнаде	Да

Приказ 44 : Подаци о простору у којима КУД-ови организују пробе и наступе (приказани су само подаци у вези са КУД-овима који су доставили упитнике или за које Завод на основу разговора поседује податке)

Као што показује претходни приказ, већина КУД-ова (5 од 6 који су доставили податке) може у просторијама које користи за пробе приредити и програм за публику.

➤ Чланови, наступи и публика

Од шест културно-уметничких друштава Колубарског округа, један има мање чланова од стотину чланова. Такође, у свом раду, друштва се могу ослонити на помоћ повремених чланова или волонтера.

Најбројнија друштва су КУД *Абрашевић* са 287 чланова у оквиру неколико секција од којих је најбројнија фолклорна секција (180), затим омладински мешотвити хор (60), позориште (35) и оркестар (12). По броју чланова, ту је и Културно-уметничко друштво *Тамнава* са 312 чланова у 2009. години.

У наредним табелама и наротиву биће приказани и представљени искључиво културно-уметничка друштва која су доставила потребне податке Заводу или са којим је вођен разговор, што ће бити посебно назначено.

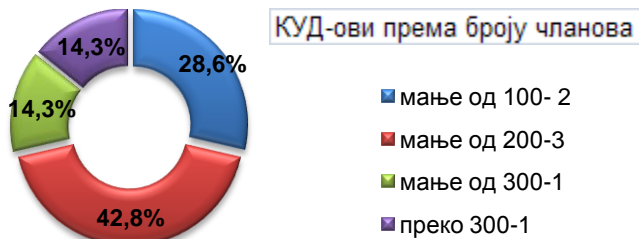
Табела 52а: Чланство КУД-ова Колубарског округа

	Назив КУД-а	Стални чланови			Повремени чланови			Волонтери		
		2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
ВАЉЕВО	Културно-уметничко друштво <i>Абрашевић</i>	Укупан број чланова у четири секције је 287								
	Културно-уметничко друштво <i>Извор</i>	На разговору истакли да имају око 100 активних чланова								
	Културно-уметничко друштво <i>Крушик</i>	На разговору истакли да имају око 150 активних чланова								

Табела 526: Чланство КУД-ова Колубарског округа

	Назив КУД-а	Стални чланови			Повремени чланови			Волонтери		
		2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
ЛАЈКОВАЦ	Културно-уметничко друштво <i>Железничар</i>	150	167	182	/	/	/	9	9	9
ОСЕЧИНА	Културно-уметничко друштво <i>Крушик-пластика</i>	110	100	96	15	12	12	10	10	10
	Културно-уметничко друштво <i>Младост</i>	67	50	63	12	12	10	4	4	4
УБ	Културно-уметничко друштво <i>Тамнава</i>	230	267	312	/	/	/	/	/	/

Приказ 45: Расподела КУД-ова према броју чланова (из приказа су искључена друштва за које Завод нема податке)

Када је о наступима и реч, сва културно-уметничка друштва имају наступе у свом месту, у другим градовима Србије, као и у иностранству.

Табела 53: Број наступа КУД-ова у периоду од 2007. до 2009. године

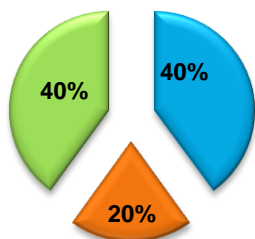
	Назив КУД-а	Број наступа/публике у месту у којем је КУД лоциран			Број наступа/публике у другим местима Србије			Број наступа/публике у иностранству			Број публике по наступу
		2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	
ВАЉЕВО	Културно-уметничко друштво <i>Абрашевић</i>	28	34	55	6	7	13	12	18	55	220
ЛАЈКОВАЦ	Културно-уметничко друштво <i>Железничар</i>	2	10	10	5	7	12	7	12	13	702
ОСЕЧИНА	Културно-уметничко друштво <i>Крушик-пластика</i>	8	14	11	15	16	14	5	5	6	52
	Културно-уметничко друштво <i>Младост</i>	10	12	8	13	8	6	2	1	1	48
УБ	Културно-уметничко друштво <i>Тамнава</i>	24	63	68	2	4	6	/	6	8	120

Када говоримо о броју публике, треба напоменути да културно-уметничка друштва не води прецизну евиденцију о посећености својих програма, већ се упитницима налазе апроксимативне вредности.

Табела 54: Цене улазница за наступе КУД-ова (приказани су само КУД-ови који су Заводу доставили упитник)

	Назив КУД-а	Да ли наплаћују улазнице за програме?	Цена улазница за програме
ВАЉЕВО	Културно-уметничко друштво <i>Абрашевић</i>	Да	У зависности од програма и места наступа
ЛАЈКОВАЦ	Културно-уметничко друштво <i>Железничар</i>	Не	-
ОСЕЧИНА	Културно-уметничко друштво <i>Крушик-пластика</i>	Да	од 100 до 300 дин
	Културно-уметничко друштво <i>Младост</i>	Не	-
УБ	Културно-уметничко друштво <i>Тамнава</i>	Да	100 дин

Приказ 46: Цене улазница за програме

- Не наплаћује улазнице - 2 КУД-ова
- улазница 100 динара - 1 КУД-а
- улазница више од 100 динара - 2КУД

Поред редовних наступа, нека културно-уметничка друштва Колубарског округа организују и манифестације, самостално или у сарадњи са локалним установама културе односно општином.

Најактивније је културно-уметничко друштво из Лајковца које организује три манифестације на годишњем нивоу.

Табела 55: Манифестације које КУД-ови организују (представљени су само КУД-ови који су Заводу доставили податке)

	Назив КУД-а	Назив манифестације/програма коју организује КУД	Суорганизатор	Колико пута је до сада манифестација одржана	Година првог одржавања манифестације
ВАЉЕВО	Културно-уметничко друштво <i>Абрашевић</i>	<i>АБРО фест</i>	Дом културе	4	2007
ЛАЈКОВАЦ	Културно-уметничко друштво <i>Железничар</i>	<i>Годишњи коцерт</i>	/	3	2007.
		<i>Славски концерт</i>	/	3	2007.
		<i>Матурска парада</i>	Канцеларија за младе општине Лајковац	1	2010.
ОСЕЧИНА	Културно-уметничко друштво <i>Крушик-пластика</i>	<i>Потам повам преко реке Дрине</i>	Народна библиотека Осечина	10	1994.
	Културно-уметничко друштво <i>Младост</i>	<i>Окружна смотра дечјег стваралаштва</i>	/	5	2004.

Када је реч о организацији друштава, нека функционишу као фолклорна секција, док нека у свом саставу имају и певачке, музичке и драмске секције.

Табела 56: Организација КУД-ова

	Назив КУД-а	Секције	Подела фолклорне секције
ВАЉЕВО	Културно-уметничко друштво <i>Абрашевић</i>	Омладински мешовити хор, Градско позориште <i>Абрашевић</i> , Народни оркестар, Фолклорни ансамбл	Школа фолклора, пионери, јуниори, припремни ансамбл, сениори и ветерани
ЛАЈКОВАЦ	Културно-уметничко друштво <i>Железничар</i>	Фолклорна, музичка и певачка секција	Дечји, омладински и старији ансамбл
ОСЕЧИНА	Културно-уметничко друштво <i>Крушик-пластика</i>	Фолклорна и певачка секција	Дечји, омладински и старији ансамбл
	Културно-уметничко друштво <i>Младост</i>	Фолклорна, музичка, певачка и драмска секција	Дечји, омладински и старији ансамбл
УБ	Културно-уметничко друштво <i>Тамнава</i>	Фолклорна, музичка и певачка секција	Дечји, омладински и старији ансамбл

➤ Сарадња

Културно-уметничка друштва Колубарског округа имају развијену сарадњу, како на локалном, тако и на регионалном, националном и међународном нивоу. Најширу мрежу сарадника има Културно-уметничко друштво *Абрашевић*.

Када је реч о сарадњи са медијима већина друштава има сарадњу са , углавном, локалним електронским и штампаним медијима.

Табела 57: Сарадња КУД-ова са актерима у култури и медијима

Назив КУД-а		Сарадња са актерима у култури				Сарадња са медијима
		Локални ниво	Регионални ниво	Национални ниво	Међународни ниво	
ВАЉЕВО	Културно-уметничко друштво <i>Абрашевић</i>	Ваљевска гимназија, Дом културе, Народни музеј, Културно-просветна заједница	Нема сарадње	Савез аматера Србије, фестивали у Смедереву, Пожаревцу, Убу, Новом Пазару	сарадња на међународном нивоу одвија се по позиву-разне асоцијације друштава и фестивали	Телевизија Ваљево, Радио Патак
	Културно-уметничко друштво <i>Железничар</i>	Канцеларија за младе општине Лајковац, Градска библиотека Лајковац	КУД <i>Лука Спасојевић Љиг</i>	КУД <i>Младост</i> , КУД <i>Ниш</i> , КУД <i>Опанак</i> , КУД <i>Ледине</i> , КУД <i>Вршац</i>	КУД <i>Пелагић</i> Бања Лука, КУД <i>Младост</i> Приједор	Радио Пруга, ТВ Гем
ОСЕЧИНА	Културно-уметничко друштво <i>Крушик-пластика</i>	Народна библиотека Осечина	Нема сарадње	Нема сарадње	Нема сарадње	Радио Осечина
	Културно-уметничко друштво <i>Младост</i>	Дом културе Осечина, Месна заједница Пецка, О.Ш. <i>Војвода Мишић</i>	Нема сарадње	Нема сарадње	Нема сарадње	Нема сарадње
УБ	Културно-уметничко друштво <i>Тамнава</i>	Установа за спорт и културу УБ	Балетски студио	Нема сарадње	Нема сарадње	Локални медији

➤ **Финансирање КУД-ова**

Извори финансирања културно-уметничких друштава Колубарског округа , у већини случајева, су општина или град у коме друштво функционише и сопствени приходи остварени путем чланарина и улазница за концерт. Нека друштва , такође, приходе остварују и путем спонзорстава и донација.

Највеће просечне буџете, од КУД-ова који су доставили податке о финансирању Заводу, у посматраном периоду (2008. и 2009. година) има Културно-уметничко друштво *Абрашевић* . Највећи удео сопствених средстава у истом периоду остварило је друштво *Железничар* из Лајковца.

Табела 58: Буџети КУД-ова и извори финансирања у 2008. и 2009. години (приказана су само друштва која су Заводу доставила податке о финансирању)

Назив КУД-а		Год.	Буџет КУД-а		Извори финансирања КУД-а		
			динара	евра	Општина/Град	Сопствена средства	Спонзори и донатори
ВАЉЕВО	Културно-уметничко друштво <i>Абрашевић</i>	2008	2.600.000,00	31.928,56	70%	30%	/
		2009	4.551.522,00	48.456,17	51,2%	15,8%	33%
ЛАЈКОВАЦ	Културно-уметничко друштво <i>Железничар</i>	2008	480.000,00	5.894,50	/	75%	25%
		2009	610.000,00	6.494,15	/	75%	25%
ОСЕЧИНА	Културно-уметничко друштво <i>Крушик-пластика</i>	2008	482.000,00	5.919,06	100%	/	/
		2009	1.441.000,00	1.5341,10	91	9	/
	Културно-уметничко друштво <i>Младост</i>	2008	125.000,00	1.535,03	100%		/
		2009	250.000,00	2.661,54	100%		/
УБ	Културно-уметничко друштво <i>Тамнава</i>	2008	350.000,00	4.298,08	90%	/	10%
		2009	650.000,00	6.920,00	90%	/	10%

➤ **Проблеми**

Већину културно-уметничких друштава Колубарског округа погађају готово истоветни проблеми. Акцент је на недостатку новца за финансирање који би се употребио за обнављање фондуса ношњи и инструмената, а ли и обезбедио средства за путовања на гостовања. Јавља се и потреба за додатним простором. Интересантно је да ниједно друштво нема проблема са програмима.

Табела 59: Проблеми КУД-ова Колубарског округа (приказани су само КУД-ови који су Заводу доставили упитнике)

	Назив КУД-а	Простор	Финансирање	Техничка опремљеност	Програми
ВАЉЕВО	Културно-уметничко друштво <i>Абрашевић</i>	Нема проблема	Недостатк новца за програме, веће издвајање из буџета	Потребно сопствено озвучење, скенер и штампач, репарирање старих и куповина нових инструмената и обнављање ношњи	Нема проблема
ЛАЖОВАЦ	Културно-уметничко друштво <i>Железничар</i>	Потребна сала за пробе	Потребно 100.000 на месечном нивоу од стране општине	Потребан нови компјутер, озвучење, телефон и факс	Нема проблема
ОСЕЧИНА	Културно-уметничко друштво <i>Крушик-пластика</i>	Нема проблема	Потребан пројекат за побољшање финансијских проблема и повећање броја костима	Потребан нови фондус	Нема проблема
	Културно-уметничко друштво <i>Младост</i>	Потребно решавање питања грејања Дома културе	Недостатак финансијских средстава	Потребна нова опрема	Нема проблема
УБ	Културно-уметничко друштво <i>Тамнава</i>	Недостатак простора, потреба за још једном просторијом	Потребна новчабна средства која би се искористила на обнову фондуса	Потребна нова ношња и инструменти	Нема проблема

• **Остала удружења у култури Колубарског округа**

Према подацима, којима Завод располаже, на територији Колубарског округа делује 14 удружења која у оквиру своје делатности као примарне имају културне активности. Ваљево, као центар округа, природно је и најактивније када је о цивилној сцени реч.

Књигом и издавачком делатношћу баве се Књижевна заједница Ваљева, Књижевна омладина Ваљева, Удружење књижара и издавача Ваљева, као и Издавачко друштво Колубара, такође из Ваљева.

Ликовном уметношћу и фотографијом баве се Ваљевско удружење ликовних стваралаца В.У.Л.С., Удружење ликовних уметника *Спектар* из Уба, као и Фото- кино клуб *Ваљево*. Архитектуром се бави Друштво архитеката из Ваљева.

Позоришном уметношћу на територији Колубарског округа баве се Позоришна трупа *Мала сцена* из Ваљева и Аматерско позориште *Хомо Луденс* из Мионица.

Класичном музиком бави се Гудачки квартет МИСС из Ваљева.

Широк делокруг у области културе имају Удружење грађана Арт револуцион, Клуб *Арс Нова* и Невладина организација *Добри људи*.

Када је реч о просторима за активности нека удружења располажу сопственим простором, док нека организују свој рад и програме у просторијама установа културе града или општине. Забележени су и случајеви у којима удружења културе за рад користе приватне просторије.

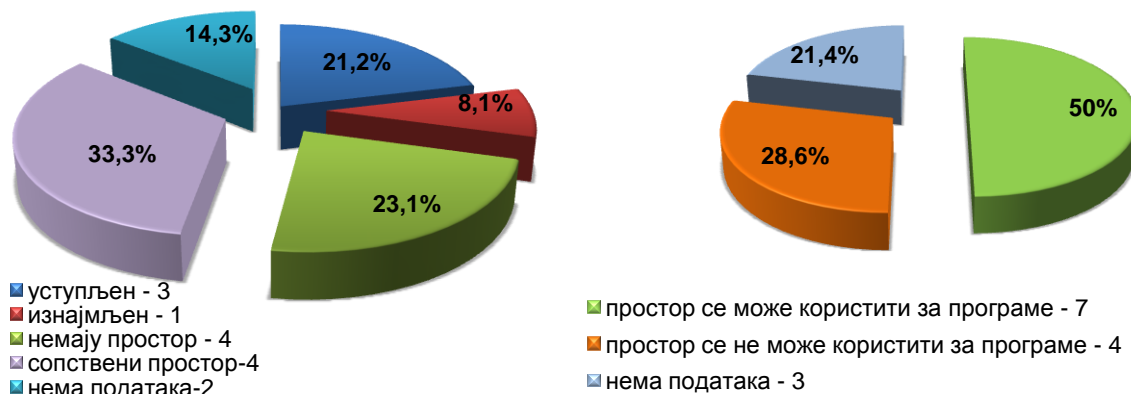
Табела 60а: Основни подаци о удружењима (црвеном бојом означена су она удружења које Заводу нису доставила упитнике, те ће у извештају бити приказани подаци добијени на основу разговора)

ОПШТИНА/ГРАД	Назив удружења	Година оснивања	Основни циљ удружења	Простор за активности	Да ли је у простору могуће организовати програме?
ВАЉЕВО	Књижевна заједница Ваљево	2000.	Књижевна заједница Ваљева делује у области књижевног стваралаштва у најразличитијим облицима књижевног израза (проза, поезија, есејистика, преводилаштво књижевних дела, приређивање популарних уџбеника, хеуристика, монографије). Основана је као удружење грађана са циљем помоћи писцима у објављивању књига, заједничких радова у зборницима и приказивању у јавности.	Користе без накнаде канцеларијски простор у Центру за културу од 20 м ²	За програме користе клуб у Центру површине 120 м ² са 60 места за седење и 20 за стајање
	Књижевна омладина Ваљево	1976.	Књижевна омладина Ваљева основана је као неформална организација младих писаца. Првобитно је постојала при Омладинском центру, а 1989. године се региструје као удружење и добија статус правног лица. Делатност књижевне омладине је афирмисање књижевног стваралаштва, што чини организовањем књижевних вечери, трибина и путем издаваштва.	Н.п.	Н.п.
	Удружење књижара и издавача Ваљева	2009.	Удружење се бави организацијом културних, уметничких и других програма, попут сајмова књига, промоција, музичких и сценских догађаја	Користе Градски трг за летње активности, а Центар за културу у зимском периоду	Да
	Ваљевско удружење ликовних стваралаца В.У.Л.С	1996.	Ваљевско удружење ликовних стваралаца од стране десет професионалних уметника у партнерству са Ваљевском гимназијом. Првенствено је постојала радионица Л.У.В.Р. - ликовни студио и радионица за припреме ученике за студије ликовних уметности, архитектуре и дизајна, која и данас функционише. Основна идеја В.У.Л.С.-а је професионалност и аутономност.	Користе простор ваљевске гимназије без накнаде	Не
	Издавачко друштво Колубара	1996.	Издавачко друштво Колубара (са својих неколико едиција). Имајући у виду његова издања (<i>Ваљевски крај у XX веку</i> , 2002, <i>Ко је ко у Ваљевском крају</i> , 2008, <i>Биографски лексикон ваљевског краја</i> , <i>Ваљевска болница</i> , 2007, <i>Позориште у Ваљевоу</i> , 2010) предузеће, заједно са издавачком делатношћу установа културе, играју значајну улогу на пољу очувања, интерпретације и промоције културног материјалног и нематеријалног наслеђа Ваљева и читавог ваљевског краја	Располажу сопственим простором	Да
	Фото- кино клуб Ваљево	1950.	Поред излагачке активности Фото-кино клуб Ваљево се бави и едукацијом. У сарадњи са свим школама у граду организује мноштво курсева и предавања а последњих година са Истраживачком станицом у Петници и школом за примењене фотографије.	Немају простор, користе приватне просторије	Не

Табела 606: Основни подаци о удружењима (црвеном бојом означена су она удружења које Заводу нису доставила упитнике, те ће у извештају бити приказани подаци добијени на основу разговора)

ОПШТИНА/ГРАД	Назив удружења	Година оснивања	Основни циљ удружења	Простор за активности	Да ли је у простору могуће организовати програме?
ВАЉЕВО	Удружење грађана <i>Арт револутион</i>	2003.	Реч је ваљевском удружењу које окупља грађане заинтересоване да стручним радом и личним залагањем помогну очувању и развоју културне средине. Баве се различитим видовима културног израза: ликовном уметношћу, филмом, музиком позориштем... У сарадњи са различитим културним актерима у граду учествују у организацији културних дешавања.	Н.п.	Н.п.
	Клуб <i>Арс Нова</i>	2001.	Мисија удружења је промоција грађанских вредности, промоција града Ваљева и Западне Србије. Основни циљеви и задаци Удружења су: развијање и подстицање креативних младих стваралаца; стварање и усвајање нових облика комуникације, рад на афирмисању културних и друштвених вредности у граду развијање сарадње и размена програма са удружењима и институцијама. Клуб организује промоције, трибине, изложбе слика и фотографија.	Располажу сопственим простором	Да
	Позоришна труппа <i>Мала сцена</i>	2006.	Приватна позоришна труппа која са неколико академских глумаца припрема представе које изводе на локалним манифестацијама и позоришним фестивалима	Немају простор	Не
	Невладина организација <i>Добри људи</i>	1999.	Мисија удружења је унапређење положаја младих у друштву. Визија удружења је друштво осетљиво за проблеме угрожених група у које спадају и млади, у ком се негују позитивне вредности, здрави стилони живота, волонтеризам и друштвени активизам. До сада су реализовали преко 10 пројеката у области јачања капацитета омладинских организација, људских права, запошљавања, културе и уметности, информисања и активизма младих.	Изнајмљују простор уз накнаду	Да
	Гудачки квинтет <i>МИСС</i>	2006.	Гудачки квинтет МИСС из Ваљева један је од главних актера музичког живота и промотера класичне музике у Ваљеву. Одржава солистичке концерте у Ваљеву, и другим градовима Србије. Постао је препознатљив по традицији Новогодишњих концерата у Центру за културу.	Користе простор Центра за културу	Да
	Друштво архитеката <i>Ваљева</i>	1995.	Циљеви Друштва архитеката Ваљева су афирмација, унапређење и заштита архитектуре као професије и њеног статуса у оквиру друштвених и културних токова у Србији. Залажу се за заштиту и афирмацију темељних вредности, интереса и положаја архитектуре у друштву и за осигурање услова за обављање професије. У домену рада ДАВ-а су и заштита и афирмација културно – историјског градитељског наслеђа на територији града Ваљева, као и заштита ауторских права архитеката.	Имају сопствени простор	Да
МИОНИЦА	Аматерско позориште <i>Хомо Луденс</i>	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.
УБ	Удружење ликовних уметника <i>Спектар</i>	1995.	Удружење је основано 1995.године, броји око 40 чланова- сликара, вајара, графичара и иконописаца. Учествовали су на многим колонијама и имали велики број самосталних и групних изложби, а појединци су добијали престижне награде и признања.	Користе приватни атеље	Не

Приказ 47: Подаци о простору у којима удружења организују активности и програме (приказани су само подаци у вези са удружењима који су доставили упитнике или за које Завод на основу разговора поседује податке)

➤ **Чланови и активности**

Удружења Колубарског округа, према подацима Завода, углавном се ослањају на сталне чланове, а мање на повремене чланове и волонтере. У свим удружењима број чланова не прелази број од 50. Најбројније чланство има Књижевна заједница Ваљево.

Табела 61: Чланство удружења Колубарског округа (црвеном бојом означена су удружења која Заводу нису доставила упитнике)

	Назив удружења	Стални чланови			Повремени чланови			Волонтери		
		2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
ВАЉЕВО	Књижевна заједница Ваљево	Заједница нема стално запослене, ангажује једног административног радника			Неодређен број- водитељи књижевних вечери, гостујући писци и глумци			око 50		
	Удружење књижара и издавача Ваљева	Број чланова варира, стални чланови су особе из Агенције Контекст, Принтекс ддо, ИП Интелекта, Књижевна омладина Ваљева- преко 50 чланова.								
	Ваљевско удружење ликовних стваралаца В.У.Л.С	40	50	50	/	/	/	/	/	/
УБ	Удружење ликовних уметника <i>Спектар</i>	50	47	45	/	/	/	/	/	/

Приказ 48: Расподела удружења према броју чланова (из приказа су искључена друштва за које Завод нема податке)

Када је реч о активностима удружења најактивнија су свакако удружења у центру Колубарског округа Ваљево.

Књижевна заједница Ваљево организује књижевне вечери, промоције књига, трибине, филмске пројекције, изложбе и сценско-музичке програме. Од оснивања до 2008. године Заједница је имала 12 издања чији је тираж 4.800 примерака. Током 2008. године одржано је осам књижевних вечери које је посетило око 800 људи. Уз то, организовани су и посебни програми за децу под називом *Књижевни*

матине за децу основних школа, поводом *Дана школе*, на којима је, током четири одржана програма, присуствовало око 160 ученика. Такође, у периоду од три године, организовала је и посебне програме за децу и младе, као што су *Књижевни узлет* за децу-рецитаторе основношколског узраста, и *Вукови ластари*, у сарадњи са огранком Вукове задужбине у Ваљево, који се одржавају у основним школама, а обухватају читање радова ученика рецитовање и музички програм. У периоду од 2004. до 2008. године бележи се константан раст публике, а у просеку, на годишњем нивоу, преко 500 људи посети дешавања која организује Књижевна заједница. Удружење практикује годишње евалуације програма, као и истраживања потреба корисника. Исто тако, редовно документује своју активност.

Удружење књижара и издавача Ваљева препознатљиво је по сајмовима књига које организује. Ту су Новогодишњи сајам књига који траје две недеље и одржава се у просторијама Центар за културу града Ваљева. Организатори су Сајма књига у оквиру Културног лета, у периоду јуна, јула и августа. Сајам има пратеће програме попут промоције књига, музичког концерта и квиза за децу. Такође, организују и сајам књига као пратећи програм културне манифестације Тешњарске вечери.

Ваљевско удружење ликовних стваралаца организује изложбе, колоније, перформансе, трибине, различите културне догађаје и издаје часопис. Током четири године, од 2005. до 2008., само у склопу рада галерија *Ум-етно-ст* и *Гима*, организовало је преко 50 различитих културних догађаја.

Организовало је велики број изложби, а међу њима су међународну изложбу *Мед и крв*, *Седам сликара* (ваљевски уметници)... В.У.Л.С. је издао и каталог *Млада ваљевска уметничка сцена*, покренуо је часопис за културу *Просопон*, а организује и ликовне колоније *Ходочашће* и *Експеримент*. Такође, у оквиру Удружења организована је и радионица за младе коју је финансирала швајцарска Влада. Радионица Л.У.В.Р. функционише у оквиру Удружења од оснивања.

В.У.Л.С. је, на међународном нивоу, члан две професионалне организације: *Athens Booze* и *Greeese Cooperativa*.

Удружење ликовних уметника *Спектар* активно учествује у културним дешавањима у свом окружењу. Организују Новогодишње изложбе и Традиционалне пролећене изложб. Активно учествује и на манифестацијама, као што су *Убске вечери*, *Љишке вечери*, *на Мишићевим данима у Мионици*, *Вуковом сабору у Лозници* и *Фестивалу у Сопоту*.

Табела 62: Чланство и активности удружења Колубарског округа (удружења која нису доставила упитник не налазе се у табели)

	Назив удружења	Активности	Број публике			Цена улазница за програме
			2007	2008	2009	
ВАЉЕВО	Књижевна заједница Ваљево	Књижевна заједница Ваљево организује књижевне вечери, промоције књига, трибине, филмске пројекције, изложбе и сценско-музичке програме. Уз то, организовани су и посебни програми за децу.	650	800	Н.п.	Не наплаћују
	Удружење књижара и издавача Ваљева	Новогодишњи сајам књига уз пратеће програме, Сајам књига у оквиру Културног лета у граду, Сајам књига у оквиру Тешњарских вечери.	Н.п.	Н.п.	1.500-2.000	Не наплаћују
	Ваљевско удружење ликовних стваралаца В.У.Л.С	Удружење организује изложбе, колоније, перформансе, трибине, различите културне догађаје и издаје часопис.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Не наплаћују
УБ	Удружење ликовних уметника <i>Спектар</i>	Новогодишња изложба, израда монографије, Учешће у Мишићевим данима, Убским вечерима, Вуковом сабору и Фестивалу у Сопоту	500	600	600	Не наплаћују

➤ Сарадња

Удружења Колубарског округа сарађују са бар једном установом културе на локалном нивоу. Такође, имају и сарадњу са медијима, која је, такође, углавном локалног карактера.

Најразвијенију мрежу сарадника на свим нивоима има Књижевна заједница Ваљево.

Табела 63: Сарадња удружења са актерима у култури и медијима

Назив удружења	Сарадња са актерима у култури				Сарадња са медијима	
	Локални ниво	Регионални ниво	Национални ниво	Међународни ниво		
ВАЉЕВО	Књижевна заједница Ваљево	Ваљевска гимназија, Народни музеј Ваљево, Матична библиотека Ваљево, Музичка школа, Културни центар, Културно-просветни центар, Основне школе у граду и приградским местима	Међуопштински архив Ваљево, Културни центар Лајковац, Библиотеке у Убу, Љигу и Лазаревцу, Удружење писаца при Дому културе Лознице, Удружење Ваљеваца у Београду	Вукова задужбина у Београду	Савез књижевника отаџбине и расејања	Локални медији
	Удружење књижара и издавача Ваљева	Центар за културу Ваљева, Градска библиотека, Народни музеј Ваљева	/	/	/	Радио Источник, Радио Патак, електронски медији у граду
	Ваљевско удружење ликовних стваралаца В.У.Л.С	/	/	/	Постоји сарадња на међународном нивоу, али у упитнику није наведено конкретно удружење	Не постоји сарадња са медијима
УБ	Удружење ликовних уметника <i>Спектар</i>	Установа за културу и спорт УБ	/	/	/	Локални медији

➤ Финансирање удружења

Када је реч о финансирању удружења у култури, треба рећи да Завод у великом проценту није дошао до података те врсте.

Табела 64: Буџети удружења и извори финансирања у 2008. и 2009. години (приказана су само удружења која су Заводу доставила упитнике)

Назив удружења	Год.	Буџет удружења		Извори финансирања удружења				
		динара	евра	Општина/Град	Сопствена средства	Спонзори и донатори	Република	
ВАЉЕВО	Књижевна заједница Ваљево	2008	309.979,00	3.806,61	77%	4%	19%	/
	2009	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.	Н.п.
ВАЉЕВО	Удружење књижара и издавача Ваљева	2008	Нема података					
	2009	Нема података						
ВАЉЕВО	Ваљевско удружење ликовних стваралаца В.У.Л.С	2008	Удружење се самостално финансира					
	2009	Удружење се самостално финансира						
УБ	Удружење ликовних уметника <i>Спектар</i>	2008	Нема података					
	2009	Нема података						

Н.п – нема података

➤ Проблеми

Удружења Колубарског округа као највећи проблем наводе недостатак финансијских средстава који би искористили за улагање у организацију програма. Такође, сва удружења истичу потребу за новом техничком опремом.

Табела 65: Проблеми удружења Колубарског округа (приказана су само удружења која су Заводу доставила упитнике)

	Назив удружења	Простор	Финансирање	Техничка опремљеност	Програми
ВАЉЕВО	Књижевна заједница Ваљево	Нема проблема	Потребна додатна средства за финансирање плата	Потребан намештај и клима уређај	Потребна средства за реализацију укупног рада на програмима
	Удружење књижара и издавача Ваљева	Нема проблема	Потребна финансијска подршка	Потребна улична расвета за летњи сајам књига у Ваљеву на Градском тргу	Нема проблема
	Ваљевско удружење ликовних стваралаца В.У.Л.С	Недостатак простора	Недостатак средстава	Недостатак опреме	Недостатак средстава за програме
УБ	Удружење ликовних уметника <i>Спектар</i>	Недостатак простора	Недостатак средстава	Недостатак опреме	Недостатак средстава за програме